Antun Gustav Matoš

PJESME

Bulaja naklada

Pjesme

Antun Gustav Matoš

Sadržaj

KNJIGA PJESAMA

- SRODNOST
- RELIKVIJA
- ČUVIDA
- POZNATA NEZNANKA
- 1909.
- SAVREMENI SIMBOL
- SERENADA
- JUTARNJA KIŠA
- DVA KENTAURA
- PRI SVETOM KRALJU
- JESENJE VEČE
- DOÑA MUERTE
- LAMENTACIJE
- U TRAVI
- LJUBAVNIK SRAMEŽLJIV
- ARHILOH
- ČAROBNA FRULA
- BALADA
- MAĆUHICA
- TAJANSTVENA RUŽA

U VRTU
19. SVIBNJA 1907.
DJEVOJČICI MJESTO IGRAČKE
PER PEDES APOSTOLORUM
ŽIVA SMRT
LABUD_
PROSJAK
PRAVDA
KRAJ DRUMA
JEDNOJ I JEDINOJ
MISTIČAN SONET
PJESNIK
METAMORFOZA
MLADOJ HRVATSKOJ
STARA PJESMA
FAMILIJARNA MASKA
MENAŽERIJA
MORA
UTJEHA KOSE

OBJAVLJENO IZVAN *KNJIGE PJESAMA* (1900-1914)

HRASTOVAČKI NOKTURNO
KOD KUĆE
ZVONO
MEFISTOV ZVUK
SAMOTNA LJUBAV
GRIČKI DIJALOG
LAKRDIJAŠ
KOMETI
NAOBLAČENI MJESEC
ISELJENIK

NEKAD I SAD
SONET LJUBI BABIĆU ĐALSKOME
POD FLORENTINSKIM ŠEŠIROM
EPITAF BEZ TROFEJA
CAPRICCIO
GNIJEZDO BEZ SOKOLA
SUZA
AVENTUROS
EROTICA BIBLION
FELJTON "MALIH NOVINA"
ALEGORIJA
ELEGIJA
BALADA O SUNCOKRETU
KAZALIŠNA REVIJA
SIROTICA
GROB BAJADERE
ACTA APOSTOLORUM
U BOLNICI
LIJEPA SMRT
NAŠE ŽIVOTINJE
I. On i ona
II. Chanteclair
III. Kralj prognanik
IV. Ljubav i daljina
CANTICUM CANTICORUM
PRABABA
BJESOMUČNIK
ČUVAR
BOGORODICA I DONATOR

POSTUMA

BASNA
TUGA VIDIKA
NAPAST
PRKOS
NOTTURNO
SERENADA
KRINOLINA
INDIJSKA PRIČA
ISPOVIJEST
NEMOĆ
GOSPA MARIJA
PRVI STIHOVI
DOMOVINI IZ TUĐINE
UMORAN VEĆ STIGO...
REVIJA I.
REVIJA II.
REVIJA III.
U ZATVORU SAM BIO JA
IMA KOD NAS BRATE, NOVINARA
OVO NIJE OBIČNA GNJAVAŽA
FRAGMENAT
KADA UMRE...
POSLANICA SVOJIMA U ZAGREBU

Bilješke

Rječnik

Bilješka o autoru

Impressum

KNJIGA PJESAMA

SRODNOST

Đurđic, sitan cvjetić, skroman, tih i fin,
Dršće, strepi i zebe kao da je zima,
Zvoni bijele psalme snježnim zvončićima
Potajno kraj vrbe, gdje je stari mlin.

Pramaljeća blagog ovaj rosni sin
Najdraži je nama među cvjetovima;
Boju i svježi miris snijega i mlijeka ima,
Nevin, bijel i čist ko čedo, suza i krin.

Višega života otkud slutnja ta,
Što je kao glazba budi miris cvijeća?
Gdje je tajna duše, koju đurđic zna?

Iz đurđica diše naša tiha sreća:
Miris tvoga bića, moja ljubavi,
Slavi drobni đurđic, cvjetić ubavi.

1910.

RELIKVIJA

Gdje su, recite mi, oj vi duge noći,
Usne, što su rujni život pjevale?
Gdje su blage, tople, nasmijane oči,
Što su kao Božje sunce sijevale?

Odoše u pepeo, kao svete moći,
Grudi što su našu sreću snijevale,
Krenuše za jekom, kud će i uzdah doći,
Riječi što su nas ko duh ogrijevale.

Samo pregršt pisma draga ova žena
Ostavi nam, punu slatkoga parfena,
No i taj će miris skoro prestati,

A za pregaženom ružicom Sarona
Plakati će pjesnik suzom miliona,
Pa će ko taj dušin tamjan nestati.

1910.

ČUVIDA

Cello, flauta, oboa i bas,
A na balu, ko na valu Luna,
S obrazinom tajne od baršuna,
Kolombina mijenja lažni glas.

U Dijane nije ljepši stas
S ritmovima kao vruća struna
Što se trza strašnih sa laguna,
Kad je život tek Otelov čas.

Otkud je, iz Rima, iz Pariza?
Što je, duvna, sablast il markiza,
Ili Venus, spremna leći svagda?

S maskom simbol, Žena i Sirena,
Sjeća me na Poea (... i Montépina!)
S okom mačke, zmije i smaragda.

1910.

POZNATA NEZNANKA

Za jablanima, punim zimzelena,
U hrvatskom su kraju bijeli dvorovi;
Tu sama snatri plemenita žena,
Kad cvatu lipe i dišu borovi.

Uz pali oltar grčkih uspomena
U njenoj duši plaču sveti horovi,
A mjesec misli da je zaljubljena,
Jer čezne kako čeznu viši stvorovi.

Od malijeh je vazda gledam nogu
I klanjam joj se, kao drugi Bogu,
No naslikat je nikad znao ne bih.

Tek slutnjom glasa i slatkog profila
Ja primih od nje labudova krila
Što nose pean, zvijezdo Venus, k tebi!

1909.

1909.

Na vješalima. Suha kao prut.
Na uzničkome zidu. Zidu srama.
Pod njome crna zločinačka jama,
Ubijstva mjesto, tamno kao blud.

Ja vidjeh negdje ladanjski taj skut,
Jer takvo lice ima moja mama,
A slične oči neka krasna dama:
Na lijepo mjesto zaveo me put!

I mjesto nje u kobnu rupu skočih
I krvavim si njenim znojem smočih
Moj drski obraz kao suzama.

Jer Hrvatsku mi moju objesiše,
Ko lopova, dok njeno ime briše,
Za volju ne znam kome, žbir u uzama!

1909.

SAVREMENI SIMBOL

Lica kao Darwin, đak naturalizma,
Majmun, Magnus Parens, buhe trebi sebi,
Uhvaćen je, martir, pa se, pun cinizma,
Liberalno buni protiv samom sebi.

Nekad gorski satir, sok idealizma
Büchnerovih knjiga, on sad ne zna gdje bi
Deponiro plazmu svog herostratizma,
Pa od muke, kritik, buhe sebi trebi.

Rutavac na glasu, dika zoologa,
On se svemu ruga u ime nature,
Naš artizam mu je tip karikature

Gdje se vidi refleks duha njegovoga.
Taj Prometej, žrtva haeckelskog monizma,
Sudi nas kroz prizmu svoga majmunizma.

1909.

SERENADA

Ja te volim, jer si ti fantasta
Ko žuta Luna i stara gitara,
Ko slatka nježnost slavujeve pjesme
Što majsko veče bojom tuge šara.

Ja te volim, jer si ko zvijezda:
Visoko - sama, i suze jer tvoje
Što krišom plačeš ko kajanje truju
I more budne, mučne noći moje.

Ja te volim, jer si ljubav Zemlje
Iz koje niknuh, Hrvatice draga:
Ko Bogomajka na Kamenih vratih
Što dušom sija kada preko praga
Gričkog bruji mračni Angelus.

Ja te ljubim! Zašto? Ne znam. - Jer si
Mi draga, dušo, ko nada što vara
Ko sjetne pjesme i sjene što veze -
Ta žuta Luna i gitara stara.

1906.

JUTARNJA KIŠA

Augustu Harambašiću

Kiša sitno sipi, sipi i rominja,
Pa nam priča sne i bajke djetinjaste
Spavaju još tvrdo gospojice laste;
Sitna kiša sipi, svijeća mre i tinja:
Sve još mirno leži, nema žamora,
Tek se čuju krila - krila Amora.

Sad i ti već spavaš, moja suđenice,
Dobra moja Psiho, palmo moga mira!
Čuješ li kroz kišu, kako uz harfu svira
Anđeo il vila, što ima tvoje lice,
A na harfi tužnih zvijezda padanje,
Mrtvih, kao naše pusto nadanje.

Kiša priča i priča: to je priča stara,
Dosadna i teška pričica o kesi.
Ja sam mator, ubog, bogata ti nijesi,
Partija sam gora od svakoga mesara:
Spavaj, snivaj, dušo, i gledaj hramove,
A pred hramom svate i zlatne hamove...

Kiša suzi i suzi, a zora zla i žuta
Ulicom i krovom ko mamurluk zijeva,
Pored mene, mjesto moje drage, snijeva
Bolno bijelo mače, spaseno sa puta,
Pa sa oštrim, morskim, groznim očima
Grede kao maska mojim noćima.

Kiša sjetno sipi, sipi i rominja,
Šapćući mi sne i bajke djetinajste,
Već su budne moje komšinice laste,
Sjetna kiša sipi, srce mre i tinja,
Stanovi se bude i usred žamora
Pekar nosi u kujnu koš, pun Amora.

1909.

DVA KENTAURA

Sa dušom vrača, s magijom Hirona,
Kentaur, Parip s ognjem Feba,
Drijadu, ženu, nimfu vreba,
Željan puti bijelih Amazona.

Od izvor-voda plavog Helikona,
Od mira sedmodverih Teba
Pa sve do oca Dzeusa i Neba
Strast se ori poluboga bôna.

Sa srcem zebre, s pameću papkara,
Abderit (mada nije čedo kobile,
Kentaur naš!) ko baba klima stara,

Dok vile naših dana, cvijeće Ilice,
Razjapljuju u počast Mulcu vilice
I žale što ga nijesu mužem dobile.

1910.

PRI SVETOM KRALJU

Matiji Lisičaru

Prozor Stjepanovog Doma
Priča gotski san.
Modri tamjan i aroma
Puni sveti stan.

Stanac kamen, hrabri Toma
Erded, Bakač ban,
Heroj sisačkoga sloma
Sja ko onaj dan.

U katedralu, kad su teške noći,
Na Banov grob zna neka žena doći
S teškim križem cijele jedne nacije,

A kip joj veli: Majko, audiant reges:
Regnum regno non praescribit leges,
I dok je srca, bit će i Kroacije!

1910.

JESENJE VEČE

Olovne i teške snove snivaju
Oblaci nad tamnim gorskim stranama;
Monotone sjene rijekom plivaju,
Žutom rijekom među golim granama.

Iza mokrih njiva magle skrivaju
Kućice i toranj; sunce u ranama
Mre i motri, kako mrke bivaju
Vrbe, crneći se crnim vranama.

Sve je mračno, hladno; u prvom sutonu
Tek se slute ceste, dok ne utonu
U daljine slijepe ljudskih nemira.

Samo gordi jablan lisjem suhijem
Šapće o životu mrakom gluhijem
Kao da je samac usred svemira.

1910.

DOÑA MUERTE

Tamo u daljini stoji stari grad,
Gizdav ko Toledo, sjajan ko Granada:
Ulicama vječni samostanski hlad,
Palačama sjetnim vječni suton vlada.

Nigdje nikog... Samo gusar, lijep i mlad,
Pod altanom čeka, nečemu se nada.
Ali gdje je Inez? Svuda grobni jad:
Inkvizitor Velji Smrt je vladar grada.

Gdje si, gdje si, Inez? - Junak luta, luta,
Luta, luta i luta s mislima bez puta
Dok ne nađe, najzad, negdje u kripti - Nju.

Gadan kostur dreči u infantskoj svili,
Žuti crv u smradu srca trulo cvili:
Od grozote leži Juan već na tlu.

1910.

LAMENTACIJE

Gdje je miris ružâ tihe mladosti,
Što sam ih u tihom vrtu disao?
Gdje su tihe suze i tihe radosti,
S kojima sam prvi psalam pisao
Onoj, koju ljubljah, jer je nema - zato!
Gdje je suvo zlato, što je danas blato?

Gdje je oltar dobrog Boga staroga,
Tamjan mlade duše, kad je molila?
Gdje si, sitna ptico krova maloga,
Što si me ko svoje pile volila,
Gdje si, drobna dušo, reci, lasto, gdje si?
O, ni za te nema mjesta na nebesih!

Gdje ste, brčna pera, dični drugovi,
Vino čegraškoga moga šatora?
Gdje si, Janko? Gdje ste, šetnje i lugovi,
Kud sad luta samo čežnja matora?
Gdje je topli pogled Tkalčića, Rouveyrea?
Reci, Naša Gospe s notrdamskog škvera!

Gdje si, zvijezdo slijepa moga plemena?
Kvaterniče, gdje si? Gdje je Starčević?
Gdje ste, oj penati drevnog sljemena,
Zar vas sruši Mađar (il Magarčević,
Znajuć sve, jer čita pana Masaryka,
Vrlo sličnog umu školnika Maržika)?

Gdje je balzam duše, rosa vječnosti,
Nazaretski ljiljan Božjeg posmijeha?

Gdje je med božanske, vječne tečnosti
Tvoga, slatka Psiho, mirnog osmijeha?
Kekropova Ateno, reci, što je htio
Kamen, kad je bog zbog lijepe forme bio?

Gdje ste, nove nade novih grobova,
Gdje ste, nova sunca novih drumova,
Gdje ste, marseljeze novih robova,
Gdje ste, Eldoradi novih umova?
Labudovi, gdje ste, lahkokrilci snovi,
Gdje ste, gdje ste, snovi, bijeli labudovi?

1910.

U TRAVI

Živa zvijezda s vedrog neba, ševa,
Truni biser pjesme prašnim putima,
Žito šušti, bijeli oblak snijeva,
Kukci zuje među cvijetim' žutima.

U daljini, među granjem, selo
Pruža molbu tornja k nebu skrušeno,
Vjetar hladi uznojeno čelo
I na plotu vitla rublje sušeno.

Kukovača, majskog grma dika,
Diše mlijekom ženske puti i ljubavi.
Tamo iza srebrenog vrbika,
Blizu mlina, pjeva slavić ubavi.

Hrvatska, oj to su tvoji glasi,
Čežnje tuđinskoga moga stradanja:
Tuđi vjetar ledio mi vlasi,
Sad ih mrsi cjelov tvoga ladanja!

Među granjem, u daljini, selo
Diže k suncu uzdah tornja skrušeno,
Vjetar hladi umireno čelo
I u zraku vitla rublje sušeno.

1909.

LJUBAVNIK SRAMEŽLJIV

Bušak neki, pasuć travicu,
Pamet svoju je izgubio,
U bujnu, bajnu neku kravicu
Volujski se baš zaljubio,
Bugareći: - Voli, teški volovi,
To su, voli, boli, teški bolovi.

Kravica, ko prava kravica,
Škopčiću se tužnom smiluje,
Pa kao prava kravlja glavica
Jezikom mu frizur miluje.
Uzdišući: - Vole, dragi voliću,
Voli mene, vole, i vola volit ću.

Eloizu je proživjela
Nevica sa mladim paterom,
U dramskoj krizi je doživjela
Nagone za stvarnim faterom.
Reče volu: - Vale, vole i voliću!
Ubija me slovo. Djela molit ću.

Volić: - Sve ste slične, ženice,
Oko materije tek se prtite,
Ideal vam je: brzo ženit se,
Oko jedne osi sve se vrtite! -
Reče, i pošto dirnu njena koljena,
Svisnu ko Abelar svoga koljena.

1909.

ARHILOH

Gospa Hera ko Ksantipa cvili,
Frajla Psiha Kupidona voli,
Afroditi soldati su mili,
Djevičanstvo Dijani se moli.

Previše mi blauštrumpf je Atena,
Nimfe ljube - znate već! - kravare,
Ja ipak nisam tako luda bena,
Da zbog vila odem u svinjare.

Sve s Olimpa dakle lijepe dame
Il su bezect, il se kao Vesta
Odnošaja s umrlima srame,
Pa mi tako, nesrećniku, nesta.

Svake nade za protektorate
Kakve čiste muze i lijepe boginje:
Te se ženske s boljim svijetom mlate,
Pjesnik za njih samo mlati gloginje.

1909.

ČAROBNA FRULA

Odvajkada na duši mojoj svira
Muzikant satir, golać, parija,
Pa kada svira, ko iz glasovira
Utopija se diže, san, Ikarija.

O kako skladno žicu srca dira
Taj duh sa mržnjom svih barbarija!
Ko rujni zanos orgijskog putira
Do prekogroblja klikće zlatna arija.

Zatvori oči, glavicu nasloni
Na moja prsa, slatko dijete, tako,
I slušaj srce, gdje u ritmu zvoni

Naš lijepi roman burno i polako.
Zatvori oči! Već je došo Orfej,
A za njim mak u cvijetu, ljubav, Morfej.

1909.

BALADA

Kad je vidjeh prvi put
Propalu senjoru,
Reče mi: - Gle cigana!
Došo je u horu.
Bit će slatko sunce i život ko voće,
Našla sam pajdaša kakvog srce hoće! -
Dolores, divna Dolores!

Odmah složno spanđamo
Naše avantire,
Živući od bezbrige
Ko od sinekire.
Najljepša je bila drevnom u Latenu,
Zbog nje razbih tikvu engleskom kretenu -
Dolores, divna Dolores!

Služila je ko model
Mjesto mene para,
Jer se garson, stari Bog,
Za boema stara
Ko za poljski ljiljan i vrapca u zraku.
Zašto me, Dolores, ostavi u mraku -
Dolores, zašto, Dolores?

Jednom reče: - Dosta je,
Sita sam te, Stari.
Komedije ne treba,
Novine, žandari! -
Padoh, pošto reče, i roptah ko gubav,
Dolores, divna Dolores!

Prođu dv'je-tri godine
Kao tri filistra,
Nađem vam u novinah,
Slavnog uz ministra,
Nju. U krvi. Noću. Ko janje: Dolores!
Zaklao ju švaljer. Sumnjivac. O mores!
Dolores, divna Dolores!

Vidim ju - ko prvi put! -
Oči - dva smaragda,
Takove ljepotice
Nije gledo Bagdad,
Nije imo Lovlas, ni Huan, ni Paris!
Proklet bio - proklet tvoj ubica Pariz - Dolores,
divna Dolores!

Ljubav bol je najveća,
Prosti, ah, oprosti:
Ja sam krivac najveći,
Ako tvoje kosti
Rastrgane plaču u ledu špitalja,
Mjesto da ih maze ruke tvoga kralja - Dolores,
Dolores, Dolores!

1907.

MAĆUHICA

Oskaru Dürru

Crna kao ponoć, zlatna kao dan,
Maćuhica ćuti ispod rosne vaze,
U kadifi bajne boje joj se maze,
Misliš: usred jave procvjetao san!

Zato je i zovu nježno "noć-i-dan"
Naše gospođice, kada preko staze
Starog parka ljetne sjene sjetno gaze
Ispod vedrog neba, modrog kao lan.

Kao samrt tamna, kao život sjajna
Maćuhica cvate, ali ne miriše -
Ko ni njezin susjed, kicoš tulipan.

No u hladnoj nevi čudan život diše,
Zagonetan, dubok, čaroban ko san,
A kroz baršun drhti jedne duše tajna.

1907.

TAJANSTVENA RUŽA

U mome tajnom vrtu ćuti dreka
Rogobornog vijeka. Sjajni majevi
Kroz miris lebde uz rijeku meda i mlijeka -
Oj, snovi mog života, modri krajevi!

Jer duša moja bašta je daleka,
Visok zid je čuva, sfinga i zmajevi,
Tud šeta draga žena, duše jeka,
A njenim bićem struje sveti gajevi.

Zoveš li se Cintija, Sibila,
Kakvoga si lika, ne znam reći,
Znam te kao sebe i nemam za te riječi.

Kao sanak diraš moje zjene,
Ne znam, što si, djevojka il vila -
O, tajno moga vrta! O, ružo moje sjene!

1908.

U VRTU

U mraku žubor, vrelo - slušaj, dušo:
To izvor mog života romori;
Kroz šiprag hihot, vile - miruj, dušo:
To moja sreća tebi govori;

U grmu prvi slavulj - ćuti, dušo;
To moje srce tebi biljiše;
U ljesi prvo cvijeće - diši, dušo:
To moja duša tobom izdiše;

Tišinom struje, sjene - dršći, dušo:
To mjesec - zanos - k nama silazi;
Kroz zvijezde čežnje, slutnje - umri, dušo:
To smrt i ljubav k nama prilazi.

1908.

19. SVIBNJA 1907.

Ko Petrarka Loru jutros sam te snio
U okviru drevnom pobožnog portala,
Zastava ti đačka iznad glave sjala,
O, to nije sanak, ludi sanak bio!

Prognanik, u pučkoj rulji sam se skrio,
Suza mi je krišom na rukave pala,
Kad su grička zvona od sreće zaplakala
I studentski barjak s kalpakom se vio.

Ti u crkvi, ja - ko prosjak kunjah vani,
Jer me svaki pandur mogo uhvatiti...
Ko četrdes'tosme grozni su nam dani!

Slobodan je Hrvat sve to teže biti,
Zato tužan lunja tuđim tlom bez puta,
Kao zvuk od zvona kad kroz šumu luta.

1907.

DJEVOJČICI MJESTO IGRAČKE

Ljerko, srce moje, ti si lutka mala,
Pa ne slutiš smisla žalosnih soneta;
Kesteni pred kućom duhu tvom su meta.
Još je deset karnevala do tvog bala.

Ti se čudiš, dušo. Smijat si se stala
Ovoj ludoj priči. Tvoja duša sveta
Još ne sniva, kako zbore zrela ljeta.
Gledaš me ko grle. Misliš - to je šala.

Al će doći veče, kad ćeš, ko Elvira,
Don Huana sita i lažnih kavalira,
Sjetiti se sjetno nježne ove strofe.

Moje će ti ime šapnut moja muza,
A u modrom oku jecati će suza
Ko za mrtvim clownom iza katastrofe.

1907.

PER PEDES APOSTOLORUM

Leonu Matošu

Pod mirom lipe, u idili trave
Leži grabancijaš, stari, slavni đak,
Uokolo stego duše strah i mrak,
A mjesec priča selu bajke plave.

I "stara kuća" traži nove slave,
Novog vazma mutnim nebom znak;
Obuzme ga sanak blag i lak,
A Vila klekne pored lude glave.

O spavaj, reče, nado moga roda,
Na rodnoj grudi jačaj se, okrijepi,
I čekaj novo svijetlo, čekaj i ne strepi!

Već sa brda pjeva crvena sloboda,
A divne vode, Jadran, Drava, Una,
U krvi plamte... Ustaj! Sunce! Buna

1907.

ŽIVA SMRT

Imao sam srce, djetinjasto srce,
Srce koje boli, boli tako jako!
Imao sam srce, bolno, bolno srce,
A kada mi ode, nisam više plako.

Bijah skoro sretan. Ali jedne noći
Moje bolno srce - jedno ptiče malo,
Našlo me u mraku, više glave stalo
I sitnu mi pjesmu sitno cvrkutalo:

- Godinu već dana, svake Božje noći
Služim ko trubadur jednoj dami nagoj,
Usnulu joj dušu čudnim krajem vodim
U ljubavnoj priči i mjesečini blagoj.

Ali sinoć - jao! - gatalica presta
Pa ko repatica pade mi na grudi:
Ja sam, braćo, sinoć vragu dušu dao,
O, umre, mi, umre moje srce, ljudi!

1907.

LABUD

Pan i satir slušaju tišinu,
Dijanin korak steže mramor mlak,
Topola šušnu vrbi, zrak je blag,
Polusjajne tajne plinu u visinu.

Samo oči bdiju. Kroz daljinu
Života traže srodnog vidljiv trag,
Al ćuti trska. Oblak snuje. Mrak
Muklim muči mukom. Mjesec sinu.

I tisijem sjajem vala, tamo amo,
Ko duvak, duh il mjesečine gruda
Zanesen labud kruži amo tamo.

Za njime zlatna šajka bajke, čuda,
I slatka dama, golog boga čedo,
Pa širi rosno krilo. O, Ledo, divna Ledo!

1907.

PROSJAK

Dru Antunu Benešiću

Darujte me, milujte me,
Krajcarak je darak mali,
Torba gola, podne pali,
Sokak prazan, gori tjeme.

Tješiti me niste znali,
Propada vam kućno sljeme,
Zatire se naše sjeme,
Sunašca mi niste dali. -

I očne rupe, pune krvi i mira
U vječnost tonu, a misli po svetu
Slijepe lete ko pčela po cvetu.

Božanski dronjak carske drame sneva,
I sluša sunce Feba i Omira
O Strahinj-banu kako gordo pjeva.

1907.

PRAVDA

U žutom strahu tone sud i sudnica,
A osuđenik, kobni sin Saturna,
U očaj zuri, Otelo bez koturna,
I veli: - Ljubljah, ubih: bješe bludnica.

Da žalim, nemam što, jer svijet je ludnica
I kasarna i buturnica tmurna,
A zločin čeka, crni zvuk nokturna,
Dok jekne novom ljudstvu sveta budnica. -

I jednog jutra, vješala gdje bulje,
Odvedoše ga, ter ga zemlji daše.
A njegov nevin sin sa žigom hulje

Još nije znao, kakvo sunce sjaše
Tog dana njemu sitnom, jer pogubiše
I njega jutros, kad mu oca ubiše.

1908.

KRAJ DRUMA

Na mjesečini pjenu
Pjeva vodopad.
O, kad se samo sjetim
Da nisam više mlad!

O, kako zdravo diše
Polje, zemlja, zrak!
Da, noć je drugim podne,
A ja - i danju mrak.

- O, rosi, roso, rosi!
Veli livada.
O, kad ću, kada kući,
Zar nikad, nikada?

Već drijema drug moj, cvrčak,
Šeta Danica.
O, Bože, što li snuje
Sad moja mamica?

Kroz praskozorje snovi -
Ždrali, ždralovi,
A dušom plovi, plovi -
Val i valovi.

1907.

JEDNOJ I JEDINOJ

O, ti si sreća, ti si muzika,
Dušom mi tvojom zvoni duša sva,
Ti si moj mir i crna zjenica,
Ti si moj ponos, tužna zvjezdica
Na kapi moje mudre ludosti,
Što draži bika školske mudrosti.

U sjeni tvojoj cvatu moji sni,
Seleno sjetna tisih večeri!
Ti si moj tamjan, kalež, molitva,
Ti si mi sunce, te mi život sja
Od svjetla tvoga kao rosica
Kad jutrom suzi: - Zdravo, Zorica!

O, ti si uzdah, suza, arija,
Sutona pustih Zdrava Marija,
Ti si Helena, Psiha, Venera,
Lasta i bršljan moga pendžera,
Gdje gledam rujne ruže mladosti
Kad dišu pelin tužnih radosti.

O, dođi, priđi, dobra dušice,
Daruj mi tvoje dječje ručice,
Budi mi jastuk brižne majčice,
Budi mi milost mlađe sestrice,
Kad padnem survan, pljuvan, umoran,
Jer svijet je, dušo, cinik sumoran.

O, ti si život, ti si muzika,
Tvojom mi dušom plače duša sva,

Suzo i muzo, slatka arijo,
Trudova mojih Zdrava Marijo!
O, ti si miris drugih cvjetova
I sjena, jeka drugih svjetova!

1907.

MISTIČAN SONET

O ponoći, kad crne ruže snijevahu
Uz hihot zvijezda u šedrvana pjeni,
U gradu, kad me svi ismijevahu,
O zlatnoj sjeni snatrih, o dragoj ženi.

O, kako čudno njene oči sijevahu
Kroz tajnu noći u slatkoj uspomeni!
A dušom mojom, njenom harfom, pjevahu,
Ja ne znam kakvi zvuci, psalam meni.

I zemlju, oblak, nebo i planete
Ko dragu gledah. Nađoh je ko Boga
U suzi materije sakritoga,

Kroz zagonetku moje čežnje svete.
Ljepota, ljubav, sreća, sni i zanosi
Su Bog, misterij, što u ženi zanosi.

1908.

PJESNIK

On o svemu dvoji. Ali u slobodi
U koju sumnja, crkva mu je sveta,
Pa u nju gleda žarom suncokreta,
Gusarskom kad brazdom samac brod mu brodi.

On je lik u mutnoj, uzburkanoj vodi
I traži tamjan neviđenog cvijeta
Što samo u srcu raste i vječno cvjeta:
On za tobom, Dušo, lijepa i slijepa, hodi.

A kad padne, umre, bogzna gdje i kako,
On što nije nikad sebe radi plako
Ostavit će tražen cvijet u suzama.

Uzmi ovo duše, rode, bratskom rukom,
Nek ti kao zvijezda pjeva za klobukom,
Žrtvovo kad budeš našim muzama.

1909.

METAMORFOZA

Sultan stada, kralj doline, bik,
Ostavivši Savu kao riječni bog,
Traži, borbe željan div, takmaca svog,
Pruživši do šume gordog grla krik.

Jak ko zemlja plodnog polja lik,
Zabija o tle, pun ognja krvavog,
Maljem šije sve do tvrdog čela rog,
Pustivši do sunca gromkih grudi rik.

Posejdonov sine, gdje je vrijeme to,
Ajantovog bijesa kad si gledo zlo,
S vijencem bijelih ruku oko rogova?

Sad je drugi glumac Europin tat,
Tek mesari cijene tvoj galantni vrat,
Kojim se maskiro Dzeus, bog bogova.

1909.

MLADOJ HRVATSKOJ

Naš ukus samo rijedak dojam bira
I mrzi sve što sliči frazi i pozi.
Tek izabranom srcu zbori lira
I nije pjesma koju viču mnozi.

Naš stih je život koji dušu svira.
Što može reći proza, dajmo prozi,
A strofa treba magijom da dira
I budi u nama ono gdje su bozi.

U vijeku kada "misli" svaka šuša,
Mi, nimfolepti, skladno osjećajmo,
Jer cilj je svemu istančana duša.

Ljepoti čistoj himnu zapjevajmo,
Božanski Satir kad nam milost dade
Za cvjetni uskrs hrvatske Plejade!

1909.

STARA PJESMA

O, ta uska varoš, o, ti uski ljudi,
O, taj puk, što dnevno veći slijepac biva,
O, te šuplje glave, o, te šuplje grudi,
Pa ta svakidašnja glupa perspektiva!

Čemu iskren razum, koji zdravo sudi,
Čemu polet duše i srce, koje sniva,
Čemu žar, slobodu i pravdu kada žudi?
Usred kukavicâ čemu krepost diva?

Među narodima mi Hrvati sada
Jesmo zadnji, robovi bez vlasti,
Osuđeni pasti i propasti bez časti.

Domovino moja, tvoje sunce pada,
Ni umrijeti za te Hrvat snage nema,
Dok nam stranac, majko, tihu propast sprema.

1909.

FAMILIJARNA MASKA

Ko pjesma paža u drevnim skaskama
S pozornice nas genij njen je palio
I uvijek nas je njezin čar razgalio
Na čudnom mjestu, žutim daskama.

Njen život iskren među laskama,
Ko s djetetom je s njom se šalio,
Dok Smrt ne dođe, crna Talijo!
Sa vječnom maskom među maskama.

Iščeznula je ko Ofelija,
Sa carskom dušom ko Kordelija,
Ko ritam, san, ljepota, miris mladosti.

A njezin lik sa sjajnim očima
Još uvijek grede mojim noćima
I nosi tužnu masku svake radosti.

1909.

MENAŽERIJA

Vuk, hijena, lisica i slon,
A u oku kraljevskoga lava
Tinja pravog veličanstva slava:
Pala veličina - to je on,

Rob i martir ko Napoleon!
Pored lava tigar grozno spava,
Nosoroga boli zub i glava,
Dočim panter skače - strašan clown!

Očajne i tužne ove zvijeri sve su,
Urlaju od glada da se kosti tresu,
Samo huncut majmun, cinik kao prase,

Ne znajući, lupež, što je tuđa tuga,
Bolima se tuđim bezbožnički ruga,
Praveći ko đavol paklene grimase.

1910.

MORA

I.

U noćni sat
Ušo je ko tat...
U kutu čuči,
Došo je, da muči,
Da mi kosti toči, oči kljuje,
Udara na muke, crven lanac kuje,
- Voda, kamen,
Led i plamen, -
Krvnik, inkvizitor, grabant,
Sluga mraka, vječne boli trabant -
Dok kroz prozor diše stari, tihi vrt,
A srce bolno kuca: smrt - smrt - smrt -

Sa mjeseca, ko s ukinute glave
Zlikovca groznog, kap po kap,
Na moje čelo kaplju blijede boli,
U mozgu kuha Nijagare slap,
A duša traži Boga, da ga moli,
Ali nigdje nikog, dok vampir, Maglin sin,
Mračni džin,
Skače već na žrtvu
Ko šakal suh na karavanu mrtvu.
I loče srž iz glave, srče krv,
A ja ko živa strv
Pod garavim grlom gavrana gladnog
Sjećam se onog trenutka jadnog,
Kad bijah čovjek, pjevač ponosan!
Aj - to bješe san:
San o zavičaju,
Izgubljenom raju,

San o zemlji, suncu, san o maju.

Vaj, ja sam mrtvac - sad ih znam:
Sahraniše me živa, zar ih nije sram!
Da huknem, jeknem, maknem se - ne mogu
Ni maći tijelo, glavu, ruku, nogu!

II.

Tajanstven grob
I grozna kob
Leže mi na prsa ko Sfinks od granita,
Ko gorda piramida gordih Rampsinita;
Ko tmurna Himalaja, Bude katedrala,
Pravječna je masa sad me zatrpala.
U gluvoj noći sve je gluvlji zrak,
U tupom duhu sve je tuplji mrak,
U nijemoj jami mucam kao muk,
Od grdne muke nisam niti zvuk.
Nad mojim čelom kobi čudan ćuk
I teče mutnih voda mutan huk.
Kroz mene sada vode čudni puti
Bez trunke nade, da Nirvane raj
Progutati će ikad hropac taj
Života samog, što se kao zmija
U pandži nijemo nad bezdanom svija,
Kroz spiralu bola, što ko rana zja,
Dok vaseljena biva strah i prah,
A život tone u dno Okeana
Ko noć bez dana.

*

Ali - ne!
Nek se surva sve!
Nek me davi ispolinski mrak
I bogomrak,
Nek budem uzdah čovječanskih muka,
Nek me drobi ona nepoznata ruka,
Nek budem prašak vječnog vremena,
Posljednja suza moga plemena,
Nek mi metnu Prostor mjesto bremena
Nek budem pepel zadnjeg sjemena,
Nek me vrgnu na muke titana,
U dno zaborava, sudnjega bezdana.
Nek mi otmu spas
U duši gnjev i glas:
Ja ću ipak rijet: nisam kriv
Što sam živ!
Vampir je kob i tijelo, što me tišti,
Vampir je nužda i atomi ništi,
Vampir je Moloh, Jupiter i Buda,
Ćoravi Udes, materija luda
Nijema sila, haos, stvar i tmuša,
A klica, iskra, život - to je duša!

Čudna moba
Na dnu moga groba.
Gmazovi, žabe, zmije, škorpioni,
Gušteri, štenad i kameleoni,
Čuvide, tenci, harpije i guje
Na strašnom gumnu vrtlože i bruje.
Na srcu leži težak, težak bauk,
Grlo mi grli krvav, rutav pauk,
Polip me stego i drevna aždaja,
Stuha sam posto prokletoga kraja!
Jakrep me vreba u posnom čardaku,
Memla me jede u čađi i mraku.

Plakavac plače, čudan svat,
Na grudima sindžir, tomruk, gvozden bat.
Kroz bolne žile vulkan glogoće,
Kroz bolne živce pakô cvokoće,
S mjeseca me mrtvog trese padavica
Kao samoglavca, kad je zlo i tmica,
Grizodušje na obraz mi pljuje:
Strašna moba strašno argatuje!
Iz budžaka gnjili jadi kuljaju,
Nakaradne hale svud se šuljaju,
Kožu pali, žeže vatra sramne šuge,
Krvlju teče lava stare kuge,
Srce već se topi u hemijskoj jari,
Platina se duše žari sva i pari.
Ja sam evo krasta, škrofula i rana,
Nosi me nekud snaga luđačkog orkana,
Kad u rujnom plaštu - jaoh! - grozna Mora
Pade odozgora
Iz sinjega dvora,
U grozničkom grču alkohola,
U ljutoj sili reskog vitriola,
Ko zlurad oblak zluradoga mora,
Pa me vitla ko mirijada
Neslućenih jada!
Provalila se duša kao zreli čir,
I na nju pade glavne muke teški mir!
I zatrepti tamno velo
I u mraku sine tijelo bijelo
Astarte krasne kao prvi grijeh.
I hadski smijeh
Sve bliže i bliže
Vatrom liže
I, kao zavist Kajna,
Ironija tajna
Na smrt me čagljika, te ko čauš griješan
Sâm sam sebi smiješan.
Ko iz Filokteta

Iz mene urla otrov ovog svijeta.
Topovi, bombe, džemije, torpedi,
Sistemi suhi, kumiri od mjedi,
Plemići lažni - carski svodnici,
Mračnjaci tusti, vragu srodnici,
Lažovi, glumci, zlata bataljoni,
Lažni pastiri i lažni baroni,
Fraze i svetog junca robovi,
Pedanti pusti, bijeli grobovi,
Žurnali lažni i lažni dragulji,
Jeftine lutke i bazar-slavulji,
Pokorno roblje, prljavi sofisti,
Suvišni žarci, slatki egoisti,
Potomci Hulje i Brankovog Vuka,
Trgovci misli, globadžije puka,
Torkemada, Sad, Žic-Rec i Tamerlan,
Atentati, Kleon, Bizmark, Džengiskan,
Evrope gladne gladni tabori,
Oružan mir - oj, davor, davori! -
Doktorski diplom u džepu bedaka,
Bludnici stari s licem crkvenjaka,
Sifilis-progres i kulturne bijede,
Napredan narod slaboga što jede,
Engleske polze[1] plitki proroci,
Izgubljena sreća svetog proljeća
U kretenskom mozgu sitog stoljeća,
Kljakavi moral gradskih cinika,
Prekrasni miris skupih klinika,
Klimavi troni, živi strojevi,
Glada i novca podli bojevi:
Aj, na meni stenju sve lokomotive,
Suhoparne knjige, teorije krive,
Slijepom dušom plače pepel starih zala
Ko Dies irae pokornog korala...
O, kako sjetno sija dan Italije,
O, kako sjetno svira Pan Idalije!

I iz žute kuće hrupi nova slika -
Oblak sramotnikâ:
Nakazâ golih, žutih rufijana
Ko iz bludišta prije sivog dana:
Kad i nujni zvuci nujne violine
Venu kao djeca, kad im majka gine
U tuđem negdje svijetu kao bludnica...
O, ja sam bordel, špital, ludnica!
Već naduše se gajde paklene,
Orgiji gore oči caklene,
Divnoj ko Frina i Laura Dianti,
Krv biva rubin, suze - dijamanti,
A namazani uljem sirski bikovi
Skaču ko bijesnog grča likovi
Kraj Sultana tromog i Trimalhiona.
Na pandemonij bludni zovu bludna zvona
Kontese vite i balerine krasne,
Starce kao jarce i Magdalene strasne...
I dažd već gust i krvav purpur - salon guši,
A Venerin kip se već u kostur ruši...
Na meni zebe žarki pretkov grijeh,
Mene pali leden jad i pakla smijeh.
Ko temelj Skadra mene jedan grad
- Sodom il Babel - evo mrvi sad.
Ko nitkov lanac vučem tuđe zlo
I nitko ne zna, kako boli to!
Pedepse drevnih djedova nosim,
Stare krivice i ne ću da prosim
Tirana Boga, "starog krvnika",
Dok mi ponos duše snagom bola sja.
O, za ovu patnju nema - nema jamba,
Ova tragedija nema ditiramba!

Ta moja kob je
Hrvatsko groblje:

Rana i raka Petra Svačića,
Gudalo slijepca, gusle Kačića.
U srcu sad mi kuka Ivan Gnade
A Mora hladno šapće: "Keine Gnade".
Grudi mi tište turski bastioni,
Bataljoni švapski, Dužda galioni.
Pastorak ja sam borbe svih giganta,
Guši me podlost lažljivog Bizanta,
Sofizam Beča, pohota Budima,
Labirinat mračni katakompskog Rima.

III.

Ispalo mi oko - išćero ga brat,
Ne znam kad,
Jer sam, vajmeh, roda sužanjskoga,
Roda zlovarnoga, roda horjatskoga,
Pa tako nemam usred noći mira
Ter eto ležim bez tankog duplira,
Bez srodne suze i bez spomenika,
Ko pod onom brazdom - brazdom Kvaternika...
Ko mrtve ptice, bolovi na jata
Padaju na grob bezimen Hrvata,
Dok mlada tuži "O jelen jelenče" -
I momče pjeva "O pelen pelenče" -
Taj vampir što me kvači, to je poreznik,
Ta Mora, što me tlači, to je izdajnik.
To golo more, more tuposti,
To je Mrtvo More naše gluposti.
U šarmantnoj pozi moderni poganac -
Najmio ga stranac, da nam metne lanac.
Taj klatež, što o pravdi blebeće -
On za korist tuđu laže, kleveće.
Taj demagog morski, urlajuć ko vuk,

Malaksale časti on je naše zvuk.
Ko babe kukaju,
Ko tikve plutaju
I novac gutaju
Te korizme gladne, zulumćari škuri,
Mlakonje, mekušci, bezočni panduri,
Tuđem sluzi sluge, tuđe prirepine,
Mešetari moje - tvoje domovine!
Piljarice glasne, silom - barjaktari,
Ruševine svijesti, žbiri i hotkari,
Satrapi što puze, mudri idioti,
Uljezi, kajafe, lažni sankiloti
Što mjesto žetve
Žanju kletve:
Strpaše me u grob i to im još malo -
Hrvatske ih sise mlijeko razgubalo!
Taj oštri klinac - zabio ga snob
Mode rob
U glavu meni ko sejmen Pilata
Ja grcam usred licemjernog blata
Skupih mladenaca, taštih kaputaša.

IV.

Moja čaša
Nesrećâ je puna kao narod moj,
Otrova je puna kao mišji boj
Plitkih novinara, ludih poslanika,
Trošnih perjanica, pučkih sramotnika,
Dok golotrb seljak gine u tuđini,
jer - slobodu prose našoj domovini!
Demokratski fićfirići,
Umne mule, slavljeni oslići,
Sramotnoga stupa krasni kandidati

I propali - pardon - äch-aristokrati
Brijačkog tipa, lakejskoga soja:
O, raduj se, raduj, Otadžbino moja!
Ali jao, jao -
Skrletni me demon opet kinjit stao!
Očajnost je plamen te apoteoze,
Delirij je vazam te metamorfoze!

*

Istina Bog je, laž je san
Ko pijavica, gad hudosrećan,
Mora spade s mene, te ko crkotina
Na dnu ostah, ili ko od vina
Protuha mrtva, kada urla pas
Na kobnost pomrčine kao Judin glas.
I zapjeva kokot Petra Apoštola,
Nađem se u izbi punoj moga bola,
Uzdah sav je žut od znoja stravičnoga,
Duša jeca psalam petka velikoga,
A mlado sunce
Ko života Bog
Na prag moj stupi,
Dok daleki rog
U brsnom negdje lugu ko na bunu zove
I na buljuk tjera vampire i snove.
Ulica već zuji kao pčelâ roj:
To se na rad diže dragi narod moj,
Te mi duša klikće ko grlo hajduka,
Pozabivši muku blizu našeg puka
I rosi suzom spomen Gupca Matijaša
Ko sedam ranâ Božjih bogoljubna snaša.
Tek sat nad glavom veli: smrt - smrt - smrt -
Dok kroz prozor diše moga doma vrt.

1907.

UTJEHA KOSE

Gledo sam te sinoć. U snu. Tužnu. Mrtvu.
U dvorani kobnoj, u idili cvijeća,
Na visokom odru, agoniji svijeća,
Gotov da ti predam život kao žrtvu.

Nisam plako. Nisam. Zapanjen sam stao
U dvorani kobnoj, punoj smrti krasne,
Sumnjajući, da su tamne oči jasne,
Odakle mi nekad bolji život sjao.

Sve baš, sve je mrtvo: oči, dah i ruke,
Sve, što očajanjem htjedoh da oživim
U slijepoj stravi i u strasti muke,

U dvorani kobnoj, mislima u sivim.
Samo kosa tvoja još je bila živa,
Pa mi reče: - Miruj! U smrti se sniva.

1906.

OBJAVLJENO IZVAN *KNJIGE PJESAMA* (1900-1914)

HRASTOVAČKI NOKTURNO

Kaj da počmem, moja draga mati,
Smrt i betek - to je sinek tvoj.
Strelili su mene Smiljke zlati
Prami, Smiljka - to je betek moj!

Već je zorja, a ja ne mrem spati,
Po hiži me hinca mislih črni roj,
Kokotiček već kriči za vrati:
Hajči, Smiljček, hajči, picek moj!

1900.

KOD KUĆE

Duša moja čaroban je kraj,
Gdje jablan čuva gnijezda plemića,
Gdje vjetar nosi lipe miris žut
I blage pjesme predvečernji sjaj.

Polje, žubor, brežuljak i gaj
Od tajne boli ko da vječno pate,
Jer tu se rodi Kovačić i Gaj.
Taj krasni kraj je Gupčev zavičaj
I krvav uzdisaj.

Propali dvori - ko mjesec po danu!
Stid ih, što ih ostavio sin
Oršićâ hrabrih, starih Keglevića,
A kroz dvorski bršljan, rezedu i krin
Ceri se Jevrejin.

Duša naša zagorski je kraj,
Gdje jadnik kmet se muči zemljom starom
Uz pjesmu ticâ, kosaca i zvonâ.
O, monotona naša zvona bona,
Kroz vaše psalme šapće vasiona:
Harum - farum - larum - hedervarum -
Reliquiae reliquiarum!

1905.

ZVONO

Ovo zvono, što ko titan stenje
Pod tuđim nebom, mene sjeća sada
Drugog zvona, kad u psalmu kobi
Nad mizerijom rođenog mi grada.

Tuguj, srodno zvono! Daruj bolu,
Što sad s tobom trpi, crna jedra!
Udari me klatnom usred grudi,
Nek pukne srce, neka prsnu njedra!

Tiho... Zvono ćuti... Misli žderu...
O, kako tišti kajanje u veče!
Tama.. Sâm sam... Samac u tuđini!
Na čelu, ljubo, tvoj me cjelov peče...

Glupost! Slabi živci! Pregni, misô,
I digni snagom uma volju bonu,
Budi vihor, bura, truba, buna
I orluj s gromovima, slična zvonu!

1906.

MEFISTOV ZVUK

Izdahnula je, ko što ruže mru,
U prvom djevojaštvu, još šiparica,
Na crnu čohu pade doma carica
I smješka mi se toplo, ko u snu.

Ah, kob je krvnik ćudljiv, glup i gluh,
No čemu plač i prkos? Naša Marica
U majskoj dobi umre kao starica
I ostavi nam tugu, drugu zlu.

O, zašto, zašto nevin vazda mre i strada,
O, zašto, zašto leži mrtvo lane ovo
I zašto, zašto vara ljubav, život, nada?

I dok u muci jaukah, leden glas mi kaza:
- Te misli već su stare: pesimizam, fraza
Banalnost tuđa. Brate, pitaj nešto novo.

1907.

SAMOTNA LJUBAV

Ponoć već je prošla, svjetlo mi se gasi,
Na baršunu crnom leži teška noć;
Čelom mi se truni spomen tvojih vlasi -
Ljubavi daleka, kad ćeš, kad ćeš doć?

Otišla si. Gdje si? Ko da umrla si,
Udaljenost ima smrti tužnu moć,
Srcem srsi, strasti, dušom sumnje, strasi -
Poginut ću noćas i za dragom poć.

- Ljubav nije sreća! - znaš li kad mi reče?
- Ljubav, to je rana, i ta rana peče,
- Ljubav boli, boli, kao život boli,

- Teško, teško onom koji jako voli. -
Nisi pravo rekla. Ljubav bol je, plamen,
Ali muči samo kad sam sâm - ko kamen.

1908.

GRIČKI DIJALOG

Čuju, gospon, zakaj nečeju
Naši ludi bit za bana zdigani,
Zakaj naši novci drugom tečeju?
- Čkomi, Bara, nismo dost prefrigani!

Dragi gospon, naj mi rečeju,
Zakaj naši ludi jesu cigani,
Zakaj v Peštu našu zemlu vlečeju?
- Čkomi, Bara, čkomi, mi smo frigani!

A po nebu čudnim slovima
Oblacima jesen govori.
Teče veče tihim snovima.

Prestaše već stari, dobri govori.
U susjednoj kući samo viri kapica,
Gdje već spava Barica i japica.

1909.

LAKRDIJAŠ

Karnevalski calembour

Teško je kad imaš mnogo duha,
Još je teže kada nemaš kruha;
Teško sluhu kada je bez uha,
Teško uhu kada je bez sluha.

Teško onom koga muči muha,
Teže onom koga grize buha:
Teško biću kojemu se kuha
Vječan ručak - samo posna juha.

Teško onom koji poput puha
Vonja pored dame fina njuha!
Teško i onom što na rimu "ruha"

Mora sricat "ćuha", "stuha", "gluha",
Svršivši sonet u počast potepuha,
Princa Karnevala, Petra Kerempuha.

1910.

KOMETI

Sudbina već Halleyevim repom
Prijeti padom prokletog kometa;
Zabavljen će slaninom i repom
Purgar gledat tragediju svijeta.

Skeptičnom bih mogo smrću lijepom
Stići tamo, gdje je svima meta:
Tamo - kamo tapa stazom slijepom
Uzdah crva s tužaljkom planeta.

Berenice bijela, što u kosi
Zvijezde i misterij noću nosi,
Sjajna na oltaru tajnog boga,

Repače se boji, pa ne sluti,
Da baš k njojzi vode griješni puti
Uplašenog nekog astrologa.

1910.

NAOBLAČENI MJESEC

Bijela bula, gospa Mjesečina
U jezeru se stidi. Mir i mrak...
I dok se kupa, rosnih iz dolina
Ko satir priđe blizu putnik, tašt i lak.

- Boginjo sa licem androgina,
Ja volim sfinge, mlad sam, čio i jak,
O, daj mi zvijezdu stidljivih visina
I strasni cjelov tvoj, ko mramor nag i blag! -

Ej, bježi, Luno, djevice Dijano,
I diži sjajni duvak sitno i tijano,
Jer gledat tebe sm'je tek slijepo oko tmine,

A samac putnik žrtva Apolona,
Već hvata pustu sreću tvog Endimiona,
Pa grli groznu nemoć beskrajne visine.

1911.

ISELJENIK

(Balada)

Dru Mili Starčeviću

Na dalek evo krećem put
Spram tužnih tuđih strana,
Od bola puca moja grud,
U srcu pišti rana:
Oj zbogom, kućo, drago selo, zbogom,
Ja ostaha samac, sâm sa mojim Bogom.

Sa grunta mog me tjera dug
Za porez i lihvara,
Zaplijeniše mi već i plug,
Dok čopori Mađarâ
Ko nekad Turci ono malo grabe,
što ostade od doklaćenog Švabe.

Tek nebo, more, magla, dim -
Ah, osto doma da sam!
Al živjet doma nemam s čim,
Na svomu prosjak ja sam,
Jer rodna zemlja sinu je tuđina,
A Hrvatska je strancu domovina!

Ko slijepac hajd u novi svijet,
Da budem novo roblje,
I ne znam, gdje ću samac mrijet,
A seosko će groblje

Pod križem moga djeda čekat mene,
Dok vani budem crko, kao štene.

Ah, proklet bio onaj čas,
Kad rodih se Hrvatom,
Jer tuđinski nas glođe pas,
A konop nam za vratom,
Dok zemlja naša ima samo groba
Za svaki trzaj hrvatskoga roba.

Ej, kamo sreće, da me val
Tog sinjeg okeana
Na kakav topli baci žal,
Gdje sunce novog dana
Za ropstvo ne zna ljudskih miliona
I grije sreću novih Robinzona.

Robijaški ću dlanat ja,
Da spasem očevinu,
Od brige ne ću naći sna,
Dok žena će pri vinu
Sa bogzna kime s rukom ispod ruke
Profućkat moje uštеđene muke.

Moj Bože, hoću l' ikad ja
Sa rukom oko vrata
U oko gledat, kako sja
I slušat njegov "tata":
Sve preko okeana gledam to siroče
I slušam kako cvili: "Oče, oče!"

To sunce, što me grije sad,
I sinu mom će sjati,

Pa kada bude momak mlad,
On, jadnik, neće znati,
Da zajednički sunce tek imamo,
Na svijetu sunca - mrve sunca samo.

No dijete moje, bijedni crv,
Sa moga debla grana,
Moj mili sin i draga krv,
Cvijet moga jorgovana,
Kad dođem kući, bude l' hude sreće,
Moj rođen sin me više poznat ne će!...

Što moju ženu čeka sad,
Ne pričajte mi, ljudi:
Obljubit će ju žandar mlad
Il onaj financ ludi,
A moje dijete iza kućnih vrata
Će tepat nemoćnički: "Tata, tata!"

A doma vratim li se kad,
Ja kopile ću naći,
Pa pustiti ću krvcu tad
I majci mu i ćaći:
Amerika poštedi l' moju glavu,
Donijet ću je, al za Lepoglavu.

Izgubih s otadžbinom sve,
Što imam na tom svijetu:
I ženu, dijete, sve - al ne
Slobodu moju svetu,
Pa bit ću radnik, bit ću siroma,
No slobodan ću bit - što nisam doma.

No šta će meni tuđi krov,
Sloboda tuđeg kraja?
Tek kod kuće je blagoslov,
A svog bez zavičaja
Je teško živjet, teže još umrijeti:
Jer svaka ptica k svome jatu leti.

Slobode traži samo, gdje
Ti zbori majke mlijeko!
Po narodu si svome sve,
Bez njega - Niko, Neko,
Pa plačeš ko nad vodom Babilona,
Na zvuk kad misliš seoskoga zvona.

1911.

NEKAD I SAD

Mirku Račkomu

Nekad je bila čedna sličica
Očiju krupnih, bijeloga čela;
Nikada nije vješta kičica
Skladnijeg našla duha i tijela.

Nevina riječ joj - drobna ptičica,
Ševina pjesma vedra i smjela,
Duša joj bješe slatka pričica
momačkog srca, čista i bijela.

Sada pak - Bože! - oči pažljive
Nalaze na njoj zjeni lažljive,
Patvoren zub i glumački osmijeh.

Kad sam joj sinoć prst poljubio,
Pitah se: - Zar si ovo ljubio? -
Pitah, i prokleh život kroz posmijeh.

1911.

SONET LJUBI BABIĆU ĐALSKOME

Od čuda se svatko krsti svetim krstom:
Ljuba Babić posta čak prirodoslovac!
Htio bi da proda sve pod gotov novac
Dogme proglašene monističkim Krstom.

S kojom ide, ljudi, sisavaca vrstom
Zoološkom ovaj ljubavnički lovac,
Od Muza i uma ostavljen, udovac?
Za Krafft-Ebinga bi bio čovjek **s prstom**.

Književniče, ču li što nam kaza Ljuba,
Nenadani pjesnik majčice nature,
Što je studovaše revno - - do mature?

Ne mari! Jer više vrijedi tvoja ljuba
Nego učenosti Häckla i Darwina,
Više pjesma, cvijeće i nebeski dar vina.

POD FLORENTINSKIM ŠEŠIROM

U ekstazi duša već je plijen,
Buonarroti! tvojijeh milina,
Fiorenza stara u taj tren
Javlja nam se smiješkom Rujnog Krina.

To je smiješak kakvog voli Taine,
Pun junaštva, plastike i vina,
Osmijeh snage, genija - eh bien:
Posmijeh Franje, asiskoga sina.

Sveci i junaci! vaš nas dar
Kao kruna postignutog cvijeta
Zanosi, al umjetnički čar

Opaja nas bojom višeg svijeta,
Kojom Dante, poput sarkofaga,
Slika što je duši duša draga.

1911.

EPITAF BEZ TROFEJA

Tu leži Div,
Naš stid i sram,
Što bješe kriv,
Jer bješe Sâm.

Taj sokô siv,
Svog doma plam,
I sad je živ
I Vođa nam.

U jarku trune, poput crkle strvi -
On, što nekim bješe Eugen Prvi,
Kraljevina i Sloboda naša.

A kraj njega cvili ljuta rana,
Buntovnička, zla, neoplakana,
Na surci Bacha, đaka Grabancijaša.

1911.

CAPRICCIO

Vidio sam, snivo sam - svejedno:
Sred palazza, punog slave, vina,
Hihota, kostima, harlekina,
Divno čudo, divno čedo jedno,

Kraljevoga prvog sina vrijedno,
Ispod skrletnoga baldahina
Blista poput biblijskoga krina -
Pored nje bi sunce bilo bijedno!

Na njoj svila, teška krinolina,
Kao na portraitu našeg sveca
(Naime Rodriga Velazqueza),

Pa dok bjesni bas i violina,
Niko ne zna - skandal i blamaža! -
Da pod suknjom neko skriva... paža.

1911.

GNIJEZDO BEZ SOKOLA

Mom ocu

Ja vučem čemer magle tvojih gorah,
Očajnost zvijezdah, što nad tobom niču,
U meni jeca sjena tvojih dvorah,
Moj otrcani, kraljski, banski Griču!

Ja nosim Gospe staromodnu priču,
Na kuli Vrata, Svijeću gorkih Morah,
Pa pjesmu, što pod starcem tramom kliču
Dijaci, zvona preporodnih zorah.

Za orlom, strofo! Tu je odžak Zrinjskih,
U gradu tom je vilovo Lisinski,
U gradu tom je susto Vraz i Gaj.

Dijetenklasnih pokraj ovih uzah
Bje krv Ilirah, Mate Gupca suza:
Ta žuhka suza, slatka kao **kaj**.

1911.

SUZA

Otkada sam, željo moja,
Tvoju suzu popio,
Nisam više, pile moje,
Crnog oka sklopio.

Kad sam ono, tugo moja,
Cijelu noć te ljubio,
Pamet sam i dušu, dušo,
Sreću sam izgubio.

Otkada sam, diko moja,
Tvoju suzu popio,
U hajduke htjedoh poći,
Pa sam ti se propio.

1911.

AVENTUROS[2]

Iznad doma duždevoga
Već se gasi mjesec blag,
A iz mraka maglenoga
Vuče sužnja sužanj jak

Preko krova olovnoga,
Našav u Arjostu znak,
Da će mu baš dana toga
Pomoć Bog, il smrt, il vrag.

Ispred straže odmagliše,
Dok je Duvna ko na san
Mislila na onaj dan

Što se neće vratit više,
Jer već čeka ljubav nova
Da joj dođe Casanova.

1912.

EROTICA BIBLION

U vrtu, dok još vlada zima,
Markizu grli Mirabeau,
Za inat svim licemjerima,
Ko drevni Prijap jak i gô.

Doduše, kaznu tešku ima
Naš grof, no zatvor nije zlo
Kad sužanj izlazi i prima
U hapsu ljude comme il faut.

A zatim, kada buknu Buna,
Plesačica je tog tribuna
Nezasitnoga ljubila,

Pa kako nije ljubit mogo,
On uze kantarida mnogo,
I muha ga je ubila.

1912.

FELJTON "MALIH NOVINA"

Slušaj, brate! već mi vruće posta:
To su tajne jednog crnog mosta.
Na tom mostu uvijek voda teče -
Kako ono Zagorka nam reče.
Ovaj most i drugu tajnu imade -
S vodom krv iz njega curjet znade,
Pa ga zato Krvavijem zovu
Koji znaju crnu škulju ovu.
Šta ti nije na tom mostu bilo!
Jelo ti se tu i strašno pilo,
Ljubilo se ko u funtromanu,
U hotelu, u privatnom stanu,
Grofice su zavele barbire,
Kelnerice prave kavalire,
Krv je tekla s vodom i šampanjem,
Bankar se je špekulo s imanjem,
Hohštapler je guto bilijare,
Trbosjek je klao babe stare,
Pucale su prangije i bombe,
Zijevale su strašne katakombe,
Milijune Židovu su krali,
Kršćane su jeli kanibali,
Vešerice milovahu patre,
Opatice silovahu fratre...
Ovo istom krvav je početak,
Pa kad dođe tragični svršetak,
Zagreb će na Mostu Krvavome
Poginut u zadnjem grču svome.
Tu gdje mnogi zagrebački bedak
Mre za plaću -- tri filira redak,
Zagorko! od Krvavoga Mosta
Krvava ko Krvarić ti posta,
Zato stani, nemoj više klati,
Jer ćemo te Krvavicam zvati

Radi krvi što u novinama
U romanu kruto liješ nama!
Izreka u Tajni toj već svaka
Nosi parfum rijeke Medveščaka.

ALEGORIJA

(Ex libris za stihove Kranjčevićeve)

Od Zenita do Nadira
Stremi zmajski hat,
Na krilašu skeptik svira,
Kostur, tihi svat.

Suzom, što je lije lira
Plače svijeta jad,
Hropće žrtva svih kumira,
Kuka ljudski pad.

Kopito, te iskrom sijeva,
Nosi svježu krv:
Pod njim se ko crv

Grči porok, nekad djeva,
Dok Hipogrif, Munja, hita
Od Nadira do Zenita.

1912.

ELEGIJA

Dolje usko, a široko gore -
Vi već znate, to je nova moda,
Prije se je u širinu išlo,
Sad je moda da se sitno hoda:
Desit će se mnogoj mladoj guski
Da će pasti zbog žipona uskih.

Kad je sklisko, netko mora pasti,
Graciozno pasti je u modi;
Zato pazi kad se rodlaš, jer bi
Kakva graba mogla da ti škodi:
Opasno je i na hrpi snijega,
Kad je blizu opasan kolega.

Ne znam jesu l' krive nove mode
što se dečki slabo žene danas,
Mladi ljudi danas svašta vole,
Ali bogme slabo mare za nas,
Govoreći da su samo bene,
Što se danas, na skupoći, žene.

Blago onom kom je sudba slijepa
Punu kesu i bogatstvo dala.
Kad si fina, odgojena, lijepa,
No kad nemaš dosta kapitala,
Ostat ćeš na rosi, jer tek bene
Uzimaju bez miraza žene.

A muškarci? Koji štogod vrijede
Obično su "švarc" i bez filira,

Drugi opet, tikvice nad vodom,
Igraju se lažnih kavalira,
Pa ih ko žurnale naše plijene
Karte, krčme, dugovi i žene.

Civilisti obično se drže
Kao kakvi budući ministri,
Ne znajući da mi dobro znamo
Da su sasvim obični filistri
Što u brak tek onda pasti znadu
želudac kad pokvaren imadu.

Kauciju jer traže oficiri,
Misle da su vrlo - vrlo skupi,
Kao da je ljubav funta mesa
Što se može novcima da kupi.
Ne daj bože da si novcem skupim
Danas-sutra oficira kupim.

Kada gledam kako stvari stoje
Kritično u svakom smislu danas,
Moram reći svakako da zlo je
Za muškarce, a još gore za nas,
Pa bih htjela ja u kloštar iti
Kad ne mogu srednjeg spola biti.

Dolje usko, a široko gore,
Uski žipon sad je moda fina,
No i tome brzo kraj će biti,
I u modu doć će krinolina,
Pa će balon postat gospodična
Što je sada kišobranu slična.

BALADA O SUNCOKRETU

Neki conte, inače i knez
Ostade u špagu bez penez,
Pa je conte uzo mali conto,
Hoću reći nekakav aconto,
Pošavši na bliz i dalek put:
Dragi Kneže, želim srećan put!

Put ne bješe opasan i dug,
No i grof već mora coldat dug,
Pa je conte bijeloga iz svijeta
Došao sa dramom suncokreta,
Kako javi (bivše *Zvono), Jug,*
Zbog reklame contu dobar drug.

Suncokret je žuti i ružan cvijet,
Oskaru što Wildeu bješe svet,
Jer je žut ko zlato, kao dukat,
Žut ko drijevo i direktor Dukat,
žut ko zavist, Kina, Japan, grijeh,
žut ko žuti pofarbani smijeh.

Conte bješe s ovim cvijetom snob,
Stare mode wildeovske rob,
Pa za starom modom conte hodi
Kad za nos nas hoće on da vodi,
Pošavši u sumnjiv neki svijet
Da donese Damin suncokret.

Nego conte za naš lijepi groš
Donio nam nešto nova još,

Pa iz zemlje svakojakih nunzia
Donio nam nešto iz D'Annunzia,
Što sad slavi razne topove
I gusare, rimske lopove,

Vojnovićev lik iz Venecije
(Ko iz pera kakvog Pecije)
Sjeća naše nasmijano oko
Jedne knjige, nazvane *Il Fuoco,*
Gdje je roman sred Venecije
Bio bluff od indiskrecije.

Ali što ćeš: conte nije kriv
što je Barnum još i danas živ,
Pa iz dičnog kneževoga pera
Teče dramski roman hotelijera,
Roman kakvog Dečak miluje
Kad na tuđi chic anšpiluje.

Bog zna koji literarni grad
Dužni conte našao je sad
Pumpalištem svoje žute drame
I atrakcijom svoje žute dame?
Da je mene Kneže pitao,
Tih žutoćah ne bi čitao!

KAZALIŠNA REVIJA

Prođe doba kad je bila
Irma prva moda.
Kad si bez automobila,
Pješice se hoda

Kad je žena umjetnica
Još u floru bila,
Vuklo je sto konjskih sila
Iz automobila

Na menevre se je išlo
Preko raznih graba
Okružena sjajnom svitom
Generalnog štaba.

Za nedjelju bjaše onaj
Glavni aboniran,
Onaj drugi ipak nije
Bio šikaniran.

Pravedno da se onda
Kad se ljubi dvoje,
Nađe mjesta i za trećeg,
Ljepše je u troje.

Dobro je što više imat
Muškijeh rivala;
Kod rivala ženskih često
Zna doć do kravala.

Kad se nađu gdje na cesti,
Pada vruća ćuška,
Vrućoj ćušci odgovara
Patetična pljuska.

Samo šteta što te ćuške
Požalit će obje,
Jer će Treščec uzet svakoj
Mnogo kruna globe.

Rabijatnost ne da samo
Našoj Irmi mira,
Boksati u rebra zna i
Miloglasna Mira!

Samo šteta, što intendant,
Abdul Hamid, strog je:
Ponaša se u teatru
Ko da Gospod Bog je.

Jedared je kući došo
Debeloj po tmici,
Pa je prste zamazao
Baš na ključanici.

Neki glumac (slavni korteš)
Upotrijebi tmicu
I na vrata Hamidova
Metne posjetnicu.

Osvete su naše niske,
Ovo nije priča:
Po mirisu svom se pozna
Pleme Drmačića.

Dosadan bi naš teatar
Bio bez intriga,
Po teatru stade vonjat
Naša lijepa knjiga.

Tako neki Ogrizina,
Pisac slavan padom,
Dugo se je obmanjivo
S intendantskom nadom.

Klipove pod noge baco
Vojnoviću on je,
Pišući da slab je značaj
I da pravi konj je.

Bijedni Srđan s intendanta
Spade na pisara:
Na pisara što je neka
Sorta od vratara.

Freudenreich bje degradiran
Ne baš za pisara,
Al je dugo igro rolu
Pravog konobara.

Sad se Karlek uvelike
Bavi svakim lovom,

Naročito kao lord Grey
Rako- i ribolovom.

Zlobni vele da zna kupit
Rake i da kaže,
Da je on ih uhvatio,
Ali fama laže.

Arnošt opet lakrdijaš,
Inače briljira
Kao prvi fahman naš za
Hvatanje leptira.

Vavra ima samo jednu
Umjetničku brigu,
Jer joj lice u profilu
Pokazuje figu.

Ljubavnik bi bio dobar
Neki mladi Pavić,
Mokrom krpom da ga nisu
Užgali po glavić.

Bojničićev stomak ima
Sto pedeset kila,
Pa je dika on na bini
Prvoga aprila.

Mihičićka kano Sarah
Bernard dugo cvjeta:
Ima joj od dvadesetak
Do pedeset ljeta.

Još se bolje od nje drži
Naša stara Štroci,
Mogo bi je mladom držat
Mnogi mladi štrici.

Teške starosti ne pozna
Koji ima dara,
Zato gospa Raić nikad
Neće biti stara.

Borštnikova javno piše
Zaveo me Bela
Ko da zavest možeš damu
Koja nije htjela.

Taj naš Borštnik dobro igra,
Naglasak mu stranjski,
Igra mu je vrlo dobra,
Ali jezik kranjski.

Novi Fijan nikad neće
Biti naš Štefanac,
Štrovitverom ne bi bio
Da je prefriganac.

Ne znam čemu Bacha drže
Tu kod kazališta,
Već ko poštar nije bio
Kažu nam za ništa.

Mala Hržić delikatna,
Graciozna sva je,
Kad je vidiš, zaboravljaš
I udata da je.

Vušković se svakog ljeta
Ranžirati mora,
Ko da nije dobro plaćen
Ovaj dupin s mora.

Grdan trbuh da imade
Jastr-Žebski, žene
Ne vide, pa kurišu mu
Žene. Eh - pa bene!

Sasvim hercig u baletu
Nekoje su madle,
Samo Vojačkova ima
Canštoherske vadle.

Ali premda čačkalicom
Gurman zube trijebi,
S nožicama Vojačkove
Zuba čačko ne bih.

Albini se pravi da je
Prvi kapelmajstor,
Mada znamo da je šegrt
Zunin, koj je majstor.

Ali kod nas avansira
Samo nesposobnost,

Nikad se ne protežira
Značaj i sposobnost.

Vojnović sa Suncokretom
Fehtat mora zato,
Dok se drugim sinekure
Dijele obilato.

Kod drama je kuća prazna:
Vera Violetta!
Tek s orfejske hrpe treba
Ukus našeg svijeta.

Zato dolje taj orfeum
Vera Violetta,
Operu i dramu dižmo,
Dolje opereta!

Ako napravimo bilans
Našeg kazališta,
Naći ćemo tu orfeum,
Blagajnu i - ništa.

SIROTICA

Pred mračnim hramom mršavo siroče,
Prozeblo, s okom već bez plamena,
Na mrazu zebe: - Smiluj mi se, Oče! -
U ljetnom rupcu oko ramena.

A Bog sa križa kanda sići hoće,
No kip je leden, sav od kamena,
A oči se martiru grozno koče
U agoniji kobnog amena.

Oj, prva muko nepoznate žene,
Ja ne vidjeh te nikad, al su mene
To cijelo veče suze palile -

Te dječje suze, što su, čedo ludo,
Pred mrtvom crkvom, čekajući čudo,
Tvoj šal i moje srce zalile.

1912.

GROB BAJADERE

Putniče! taj hum bez znaka
Ročište je bijelih vila;
Ova zapuštena raka
Tišti pepeo ljudskih krila.

Kada je na tebi bila,
Zemljo, kao sjenka svaka,
Nisi je ni osjetila
Jer joj noga bješe lahka.

Samo cvrčak, crni majstor,
Cvrčeći prestissimo,
Sad je njojzi kapelmajstor,

Dok na grobu mjesečina
Sitno, pianissimo
Pleše, žuta balerina.

1912.

ACTA APOSTOLORUM

Sastala se do dva kaluđera,
Jedan k Rimu, drugi k Carigradu,
Prvi rutav ko u hodže bunda,
Drugi brije kao glumac bradu.

Dođoše u krčmu, pa ti lijepo
Večeraju ta dva trudna sveca,
Nakon mesa udare po vincu,
Sjetivši se karata i keca.

Tu zbog ćara nagaze na disput
Ko na kakvom nikejskom koncilu,
Miješaju se već u kavgu gosti,
Pa se tuku proti kodicilu.

Napravi se sveta vjerska svađa,
Ršum, rusvaj, dogmatička čorba,
A u vrevi napuni do vrha
S tuđim jelom fratarska se torba.

Birtaš krvav, razlupane ćupe,
Mlati gdje je ponajgušća moba,
A u vrisci posljednjega suda
Šmugnuše u maglu sveca oba.

Platiti, dabome, nisu mogli,
Plaćali bo nijesu apoštoli:
Jedan k Rimu, drugi k Carigradu,
Dok se krčmar za njih Bogu moli.

1912.

U BOLNICI

Čista ko nad grobom suza blista
S ručicom na čelu bolnikovu,
Sluša zvona što u nebo zovu,
Divna duvna s okom ametista.

Moli tužna raspetoga Krista,
Ko za dušu Eva Abelovu,
Neka primi ljudsku žrtvu ovu,
Ne znajuć da voli ateista.

On pak šapće: - Život, seko, gubim
Sad, kad tebe, uveoče, ljubim,
Te i smrt kraj tebe biva draga.

S cjelovom na svetoj tvojoj ruci
Imam kratak raj u smrtnoj muci,
Smrtni grijeh me spasava od vraga. -

1912.

LIJEPA SMRT

Stao dah,
Šaren kor
Bulji, plah -
Kao tor.

Grč i strah
Trese zbor,
Jadan ah -
Matador!

Matador
Gleda nju,
Slatki stvor

Ko u snu:
Krv i bik,
Grozan krik.

1912.

NAŠE ŽIVOTINJE

(Bolovi bez riječi)

I. On i ona

Na livadi mlado tele
Oborilo glavicu,
Zaljubljeno kao tele
U dražesnu kravicu.

Nato dođe mladi mesar
I telića poveo,
Kroz Ilicu preko malte
Na šlopruk ga doveo.

Ko u nova vrata telić
Gleda naše ulice,
Ne misli na svoju kravu
I pastirske frulice.

Ušao je kao kakav
Malograđanin,
Stupajući zatim kao
Velegrađanin.

Na ladanju plakala je
Za njim kravica,
Plakala je kao krava,
Ne ko lavica.

Držala je da je posto
Barem ministar
Tip taj pretencjozan ko bik
Kakav jak i star.

Ali njega već odavna
Kob ne sekira,
Usred čela shvatila ga
Kobna sjekira.

No neće ga dugo plakat
Suze jedine,
Jer i Ona postati će
Funt govedine.

On i Ona pokojni su,
Sudbo krvava,
Pokojni su, ali ih neće
Žalit država

Ko Otela ili poput
Kravlje Julije,
Jer već evo hudi mesar
Nožem guli je.

Ni kod marve nije ovaj
Svijet magičan:
Život joj je bič i jaram,
Konac tragičan.

Teško onom što je telić,
Teško kravama!

Čemu rog, kad fali soli
Nekim glavama!

II. Chanteclair

Na bunjištu slavni kokot
Lekok de Krefker,
K nebu diže moćnu pjesmu:
Novi Šantekler.

Među kokam on je kao
Sultan Soliman
Pa se prči, pa se gizda
Kao Kulin-ban.

On u kljunu zoru nosi,
A u pjesmi dan,
Hrabar je na svome gruntu
Kao domobran.

Sve do sunca već se penje
Kukurikukuj!
A odasvud odjekuje:
Čuj, i mi smo tuj!

Kad al eto kuharice:
Baš kad htjede spat,
Krasnog pijevca uhvatila,
Odsjekla mu vrat.

Poezija i junaštvo,
Čemu ti sve to?
U juhu već pretvoren je
Kokorikoko.

Od staroga vrlo pijevca
Čorba dobra je,
Ko od drevne kvočke vrlo
Dobra čorba je.

Pjesniče, i ti bi mogo
Čorba postati,
Uspjelo da već ti nije
Čorbom ostati.

III. Kralj prognanik

U gričkoj gajbi čami orao
S okom munje i Napoleona,
Pa mu vele stara grička zvona:
- I ti si sužanj postat morao! -

Na prsa gordu glavu spustio,
Pod njim crijeva i kosti stare mačke,
Na šetalištu rugalice đačke,
A orô s oka suzu pustio.

I reče vrabac s krova bližnjega:

- Što plačeš, čičo, brate one bene
Što bješe rob na klisuri Helene,
Jer mučio je svoga bližnjega?

Ja moram tebe dotle fopati,
Dok u pô plača i u pola smeja
Ne počnu tebe na radost muzeja
Ko faraona, brate, šopati! -

Kod ovih riječi orô žalosno
O tle se sruši poput Faetona:
Ko suza pade, suza miliona,
A vrabac živživžiče pakosno.

IV. Ljubav i daljina

Stari majmun, spodoban Darwinu,
Mortale salto, radost susjeda,
Svi ga znaju koji su pri vinu
Pod brdom pili grada Susjeda.

Komičar taj stari, nikad ružan,
Na lancu slika melankolije,
Vječno kunja nevoljan i tužan,
A Ona ne zna On da voli je.

Ne zna Ona koju je Talijan
Na ruci svojoj dično nosio,
Kad je slavom nakresan i pijan
Kod Aralice filir prosio.

Ah, i jopac srdašca imade,
Cinizmom premda sve iskrivljuje,
Premda pravi komične parade
I pelivanstvom svijet zadivljuje.

CANTICUM CANTICORUM

B. Stanisavljeviću

Ja ne znam što si, sjena ili žena,
Ja ne znam što si, radost ili tuga,
Ja ne znam što si, oblak ili duga,
Ja ne znam što si, žena ili sjena.

U tvome oku, oku svetih muza,
Sve strepi bezdan dubok kao grijeh,
Sve drhti voćka crvena ko smijeh,
U tvome oku blista vječna suza.

Na raspućima - ko Ezekijela
Prokletstvo žene što se nudi - stojiš,
U zagrljaju tuđemu se znojiš,
Ko psalam crna, kao ljiljan bijela.

O, što si, reci! Đavo ili dijete?
Što? Zagonetka ili odgonetka?
Početak ti si mojega svršetka
Ko pčele misli oko tebe lete.

Za zlatom samo tvoje srce teži,
Ti - vražja kćeri skrletnog Sarona,
Ljepota tvoja vrijedi miliona,
A starac k tebi ko k Suzani bježi.

Svježinu imaš, grki miris mora,

Pod njedrom sfinge tajiš gnijezdo zmije,
Ko herub tvoja putenost se smije,
Kad srž mi ločeš vampirski ko mora.

Kad gledam te nezasitnosti strasti,
Taj goli smijeh što kao handžar draži,
Taj hram što laž je digla podloj laži,
Taj sram što dublje ne zna više pasti:

Za štapom, bičem posižem ko jadnik,
U žudnji da ti blato svile svučem,
Pa da te mučim, pregazim, istučem
Ko kukavicu svoju pijan radnik,

No snaga klone kad me kao pseto
U bestidnosti svoga traga vodaš,
I kad po srcu, srcu mome hodaš
I još se smiješ, gledajući sve to!

Prokletstvo ti si mojih blagoslova,
Ti blagoslov si mojih svih prokletstva,
Ti posveta i cilj si svakog sredstva
I ludi smisô moga ludog slova.

Već dadoh tebi zdravlje i imetak,
Ja sve ti dadoh: savjest koja stenje,
Sa kesom dadoh dušu i poštenje,
Pa kad te grlim, crn mi sviće petak.

Ti ništa više ne možeš uzeti,
Razorila si mene poput rata,
Ukaljala si me u stidu zlata,

A sad mi, Kirko, ne daš ni umrijeti.

Anatem na te, prokleta mi bila!
Kad vidjeh nebo, vidio sam pakô,
Zbog tebe, žensko, prvi put sam plako,
Prlokletstvo na te, tako si mi mila!

I opet dođoh, da me kao pseto
Na paučini strasne čipke vodaš,
Da gaziš moje, svoje srce prodaš
I zabavljaš se, gledajući sve to.

Ja ne znam što si, žena il hijena.
Ja ne znam što si, oblak ili duga,
Ja ne znam što si, radost ili tuga,
Ja ne znam što si, sjena il sirena.

1913.

PRABABA

Tih pritvorenih usta rajski med,
Taj turban s krupnom viticom ampira,
Neoskvrnut taj pogled, blag i svet,
Ta blijeda ruka još bez kavalira:

Ko mlade višnje pupoljsti cvijet,
Taj krotki posmijeh ljubavi i mira
Na savremeni gleda gadni svijet
Iz debeloga prašnoga okvira.

Još danas vidim babin smrtni čas,
Na odru sreće svu karikaturu,
Njen krezub grč i zbrčkanu figuru.

Iz mrtvih žica hromog glasovira
Tek katkad čujem valcer, jeku s pira
I harfu, smijeh, sve tiši ženski glas...

1913.

BJESOMUČNIK

Dru Pišti Posiloviću

Lice tvoje, satkano od duše,
Ko planet sja kad mori ovaj mrak,
A zjene tvoje cjelov blag i drag
Briše suze što me noću guše.

Tiranine, demone, zli duše,
Zaludu gatam čarobni tvoj trag!
Tek znam da sferski glas tvoj, drag i blag,
Teško sni ko harfu s neba čuše.

Oj tko si, što si? Genij moj, himera,
Hermafrodit, muza s Helikona,
Tribada, sukob, inkub il hetera?

Ko se zida motriš me madona,
Mog glada vječni tantalovski kruše,
Ljepoto nijema, tkanje moje duše!

1913.

ČUVAR

(1913)

Jer drevna kletva tišti dimnjak taj,
U rodu nije nitko više jak,
Ugasio se davno svaki sjaj,
Na praznom nebu očajanja znak;

Već davno vile ostaviše gaj,
Umočvaren je strahom kužni zrak,
Oltari pusti kunu jalov maj,
Na duši i zemlji zijeva vampir mrak.

Kroz nijemu noć tek jedan budan glas
Na lopovića pazi podli trag,
I plašeć tamu brani sveti prag.

Oj dome! Kad te ostaviše svi,
U tmini, kojom kinje slabi sni,
Napustio te nije samo pas.

1913.

BOGORODICA I DONATOR

(PINTRUCCHIO)

Kao paž pod kraljičinim tronom,
Sličan mirom pokornici svijeći,
Borbe sit sa bludnim Babilonom,
Željan raj na slici barem steći,

Sklapajući ruke pred amvonom
U ekstazi molitve bez riječi,
Šandor Šesti, papa, pod Madonom
U ornatu punom blistav kleči.

No i ova zadužbinska slika
Brekće pjenom Borgijinog Bika,
Tuste oči prijapski se keze,

Djevicu bo resi slatko lice,
Struk i ruho papske priležnice,
Čarobnice Julije Farnese.

1914.

POSTUMA

BASNA

Sva se perad sakupila na prelo:
Susjed lisac trijebi naciju!
Zaključiše poslati mu smjelo
- Kao uvijek - deputaciju.

Zastupnici ostaviše selo,
Sastaviše delegaciju,
Državniku stigoše na sijelo,
Predaše mu deklaraciju.

Majstor - kao uvijek - družinu
Zakolje i spremi užinu
Sve bez zbora i bez dogovora,

Dok je sabor konstatirao,
Da se komšija blamirao
Kršeć jasni smisô ugovora.

1914.

TUGA VIDIKA

Na humku iznad starog sela
U sjeni mir i vječni hlad,
Uz lipu drvena kapela
S vidikom čak na grad.

Ko materina prsa bijela
To brdo blažilo bi jad,
Da naokolo zemlja cijela
Ne čeka sraman pad.

Tišinâ ima, gdje se čuje
Što genij domovine snuje,
No nema više nas!

Gdje glasnije ti srce kuca,
Oj dome naš, tu naše puca
Tvoj razbirući glas!

1914.

NAPAST

Ne marim što sam te dugo snubio,
Metanišuć nisko kao rob,
Ne kukam što sam te podlo ljubio,
Kad usud to reče, huda kob.

Ne plačem što sam te lud izgubio,
Odmamio kad te šuplji snob,
Žalim što nisam te, ženo, ubio:
Ta život bez tebe živ je grob.

Pamtiš li? Kad si uz mene ležala,
Straha s nepojmljivog ti si bježala,
Jer zaluđen, grozan moj je glas

Ko posljednji drhtao tvoj čas!
Ja sam te mirio, lago, milovo,
Krv sam već gledo, no vrag se smilovo.

1914.

PRKOS

Apolon, slušajući skladne zvuke
Takmaca svoga, Marsije plesača,
Nenavidan ko Bog i kivan s bruke
Iz pizme kazni boljega svirača.

O deblo veže umjetnice ruke
Bezazlenoga frigijskoga vrača
I udari ga podmuklo na muke
Lišavajući očiju pjevača.

I rekne smijač: - Zavidniče, Bože,
Tiranstvo tvoje sve na svijetu može:
Pogubiti, pa čak i ljubiti;

No ja što mogu, Bog tek može htjeti
Jer sve da hoće, ne može umrijeti
I kao smrtnik sebe ubiti. -

1914.

NOTTURNO

Mlačna noć; u selu lavež; kasan
Ćuk il netopir;
Ljubav cvijeća - miris jak i strasan
Slavi tajni pir.

Sitni cvrčak sjetno cvrči, jasan
Kao srebren vir;
Teške oči sklapaju se na san,
S neba rosi mir.

S mrkog tornja bat
Broji pospan sat,
Blaga svjetlost sipi sa visinâ;

Kroz samoću, muk,
Sve je tiši huk:
Željeznicu guta već daljina.

1914.

SERENADA

Od Toleda pa do Avinjona,
Od Firence pa do Pampelune,
Najljepša si, srca mog madona,
Sjetna suzo moje tužne strune.

U tišini samotnog balkona
Sini ko na nebu draga Luna,
Smetni s uma dosadnog barona
Što ga ljubiš, jer je baron bluna.

Riječ ti dajem da on sada igra
Tarok u svom krugu talmi-kluba;
Sve do zore trajati će igra,
Gdje će dama padati na puba.

Nekad si me usred tihog vrta
Mazila pod nogama ko paža,
Ležao sam pokraj tvoga hrta,
K jurišu me izdala kuraža.

Sjećaš li se priče, o, Manono?
Kad ti pričah, tekle su ti suze,
Pa kad jeknu Angelusa zvono,
Ti mi kosu nježno ljubit uze...

"Grofica je hrabrog paža svoga,
Slavnog trubadura Kabestena[3]
Voljela ko na oltaru Boga,
Mada bješe hercegova žena.

"Muž njen, ljuti neprijatelj roga
(Jer tek volu nije rog blamaža),
Namami u lov takmaca svoga
I u šumi ubi krasnog paža.

"Iščupano srce mu ispeče,
Ponudi ga kao biftek ženi
I pri stolu podmuklo joj reče:
- Je l' ti momak tečan, reci meni? -

"- Vrlo sladak, slađi nego ikad! -
Reče ljuba paža Kabestena
I niz kulu skoči, da je nikad
Muž ne skvrne osvetom kretena..."

Daj se sjeti ove priče stare,
Pa mi spusti ljestvice u svili,
Već se Amor budi iz gitare,
Pa se diže k mojoj bijeloj vili.

Samo reci, srca moga damo,
Pa ću čupat živo srce sebi,
Reci, dušo, daj mi reci samo,
Pa ću živo srce dati tebi.

To je sve što ponudit ti smije
Moja plaha, skromna serenada,
Fad je tamo, ljubavi gdje nije,
Srce, dušo, nije safalada.

U tišini samotnog balkona
Sini, dušo, kao sjajna Luna,
Smetni s uma tvojega barona
Što ga pumpaš, jer je baron bluna.

Primi mene u svoj topli stanak,
Primi me, jer ljubav nema greha,
Spusti ljestve, jer me hvata sanak,
Primi me i skuhaj malo teha.

KRINOLINA

(A la Gavarni)

Ja sam trošna krinolina,
Zvala sam se Karolina -
Davno bješe to!
To je bilo pod ampirom,
Kad sam s mojim kavalirom -
Nije bilo zlo!

Postala sam nova moda
Kad je javila se roda
Eugeniji,
Carici svih paradiza,
Što je slave iz Pariza
Dvorski geniji.

Samo jednom, ko za šalu,
Sjala sam na prvom balu -
Ah - i to je sve!
Nakon toga skakao je,
Oko mene plakao je
Rujni séparé.

Tad ne bješe još filira,
Al je bilo još Ilira -
Svijet još bješe mlad.
Samo jednom snubio me,
Tek jedared ljubio me -
Srce, pukni sad!

Samo zvuci violine
Tajni uzdah krinoline
Prašno čuvaju;
Danas drukče cvile vile,
Danas boli stare svile
Ne valuvaju.

Nekad puna raja i maja,
Vreća sam bez sadržaja,
Ropotarnica,
Baba koja se ne pita,
Roman koji se ne čita -
Antikvarnica.

Ja sam stara krinolina,
Nosila me Karolina -
Davno bješe to!
To je bilo pod ampirom,
Kad sam s mojim kavalirom -
Nije bilo zlo!

Samo jednom, ko za šalu,
šaptao mi je na balu
Kao de Musset:
Nikad nisam pravo znala
Kako sam se poderala -
Pst - pardon - hehe...

INDIJSKA PRIČA

Pod suncem (pod njim ništa nije novo!)
Pod suncem Inda leži čupav čupak,
Leži fakir u dubokih mislih,
Leži i gleda - da prostite! - pupak.

Leži tako četrdeset dneva,
Motajuć u glavi razne teme,
Riješivši već prije Šopenhaura
Vrlo mučne migrenske probleme.

Gledajući tako mjesec dana
Ko u nova vrata mlado tele,
Vidi da je njegov pupak stožer
Ovog svijeta zagonetke cijele.

Njegov pupak središte je svega,
Oko njega igraju planeti,
Pa kad umre pustinjakov pupak
S njim će kozmos također umrijeti.

Ne znam dokle gledati će mudrac
Musavi svog panteizma pupak,
Ali znam da stvoriti će sistem
Strašno dubok taj duboki glupak.

ISPOVIJEST

Moj je patron sveti Antun
- Znaš - iz Padove:
Onaj što se vazda brine
Za ženske radove.

Gospođi se, tako, što je
S nekim hodila,
Desilo, te bebicu je
Od Ante dobila.

Ne od Ante Starčevića
- To s' razumije! -
Već od drugog fićfirića
Što sve to umije.

Moj je patron sveti Antun
- Znaš - iz Padove:
Onaj što se Bogu moli
Za lijepe radove.

NEMOĆ

Kad je bila djevojčica mala,
Nije znala ni pisati dama,
Hvala bogu, otkad se udala,
Ne zna više ni spavati sama.

GOSPA MARIJA

Ima jedna mala gospa Marija,
Što sve mi draža biva što je starija.

Jer ona me je prvog trudno rodila,
Za ručicu me slabu prva vodila.

Prva me na ovom svijetu volila,
Prva se za mene Bogu molila,

Kupala me suzom, Bog joj platio,
Anđeo joj suzom suzu vratio;

Dojila me mlijekom svoje ljubavi,
Učila me ovaj jezik ubavi,

S kojim ću i onda slatko tepati,
Kada ću za plotom možda krepati.

Samo tebe volim, draga nacijo,
Samo tebi služim, oj Kroacijo,

Što si duša, jezik, majka, a ne znamen,
Za te živim, samo za te, amen!

1923.

PRVI STIHOVI

Uzmite taj cvijetak, nikada ne vene,
To je krasni cvijetak uspomene
Na kojoj se može glodat dosti,
Još joj nisu oglodane kosti!
Uspomene, to je posno jelo...
Učinite dakle dobro djelo,
Sjetite se mene kad Vam bude fad
I ako me bace u fatalni hlad.

Posvetite miso koju prijatelju svome,
Pa će proći boli, a u srcu mome
Uspomena ova nek nam srca spaja,
Da premosti more koje nas razdvaja.
U toj uspomeni ja ću blažji živjet,
Ponijet ću ju sobom u beskrajni svijet!

Zagreb, u ožujku 1889.

DOMOVINI IZ TUĐINE

Došla jesen! Hladan vjetar duva,
Jad me bije pustoj u tuđini,
Sve mi osta tamo za oblacim',
Tamo, - tamo, ah - u domovini!
Tamo, gdje se grad pod brdom diže,
- Naše slave znamen pomlađeni -
Tamo mi je sreća omrknula,
Da ne grane više nikad meni.

Zbogom, oče, i ti, majko, - zbogom!
Vaše dijete muči glad i bijeda,
Srce mu je bolom otrovano,
Već je puklo od golemog jeda!
Zbogom i ti, čija divna slika
Duh mi prati kao slatka sjena,
Zbogom, Branko! uvelo nam cvijeće,
Nesta sreće, osta uspomena!

Zbogom, raju! oj, da ovaj vijor
Suze moje do tebe ponese,
Da ih stvori bisernim pozdravom
I u tvoja čarna njedra strese!
Zbogom, Branko! Dušo! bez tebe mi
Smrt je ovo grozno grobovanje,
A sloboda u toj tuđoj zemlji
Teža mi je nego robovanje!

Zbogom da ste, polja i doline,
Župni humci i vrletne gore,
Guste šume, grozdni vinogradi!
Zbogom i ti, Jadrijansko more!

Bože! Kad će moje žedne grudi
Napiti se zraka hrvatskoga?!
Domovino! Kad će tvoje sunce
Ogrijati vjernog sina Tvoga?

Dan će doći, - oj, pred dušom mojom
Sinu sablje Zvonimira blijesak,
Puške bruje, barjaci vijore,
Kanda čujem topa grom i tresak!
Dan će doći! Oh, i ja ću tada
Pohrliti kući hrabrom nogom,
Al do onda - zbogom, mili dome,
Hrvatska, oj divna majko, zbogom!

1894.

UMORAN VEĆ STIGO...

Umoran već stigo domu svojemu.
Počinak mi daj na krilu tvojemu
Kao nekad kad sam krhke ručice
Dizao kroz prozor stare kućice
Leteći za zvukom starih zvonova,
Duše kao svibanj pune tonova,
Dok su usta mame, moje Marije,
S Angelusom zvale Zdrave Marije,
Dok nad brdo stiže mjesec, tihi plamen,
Kao pričest zemlje reko nebu amen.

REVIJA I.

Mili Bože, kud sam pošo?
K izborima ja sam došo,
Ne znam, čemu dadoh glas.
Da sam, braćo, ovo znao,
Glasa njemu ne bih dao,
- Kažu - frigati će nas.

Mili Bože, kud sam zašo,
Naroda još nisam našo,
Ali gulaš nađoh ja.
Ja i razni trafikanti,
Korteši i špekulanti,
Pravi purgar jesam ja!

Jedan šmira, drugi kara,
"Dobiti ćeš komesara",
Treći veli: "Ti si tat".
Rauch zatvara, Hamruš špara,
Čini mi se, sve me vara:
Čuješ, Zagreb, hodi spat.

Još Hrvatska nij' propala,
Nek se hrusti šaka mala,
Štrik nam mećeju za vrat,
Glasna, jasna od pameti,
Mogli bi me još zapreti,
Zato, Miško, hodi spat.

Jedni su za Starčevića,
Drugi su za Tomašića,

Treći za koaliciju.
Ovo nije pravi posel,
Postal bum na koncu osel,
Živi Bog policiju!

Ovaj ide mirno v Peštu,
Drugi opet ima v reštu
Proti volji mukte stan.
Prosto zrakom ptica leti,
Teško j' živet, teže umreti,
Meso j' skuplje saki dan.

Plovi, plovi, moja lađo, -
Pameti ja još ne nađoh,
Ali nađoh čašicu;
Zagreb-grade, ti si bijeli,
Jer si crn i blatan cijeli,
Tebi ovu zdravicu.

Makar stojiš, ti se krećeš,
Makar padaš, ljosnut nećeš,
Kako tvrde glupani.
Oni što su danas s vama,
Jesu bogme proti nama
Pak će biti lupani.

Dugo već nam veli *Pokret*
Da će biti silan okret
Narodne politike.
Oj, Hrvati, braćo mila,
Dugo već nas vodi sila
Narodne pol-litrike.

Hajd, junaci, naprijed žurno,
Jer je vrijeme mučno, burno,
Hajd, junaci, ali kud?
Miruj, Zagreb, srce moje,
"Jadran" ima novce tvoje,
Dumi želim sretan put!

Izbori su srećno prošli,
Novi ljudi su nam došli,
Ja sam već posijedio,
A Hrvatu, siromaku,
Još je veći mrak u mraku,
Otkad je pobijedio.

REVIJA II.

Doktor Drrragec bit će miran,
Jer je već penzioniran.
Kao pticu u zatvori
Za vlašću ga želja mori.
Otišlo je carstvo tvoje,
Miruj, miruj, srce moje.

Škole podizo je jako,
Mnog je školnik ljuto plako,
Avansmane svim je dao,
Protežirat tek je znao
Ovaj gazda svake boje.
Miruj, miruj, srce moje.

Dva je doktorata imo,
Štrosmajer je njega primo.
Bješe opozicionalac,
Postade pozicionalac
Kog se i munkači boje.
Miruj, miruj, srce moje.

Šebig kao prosjak bješe,
Usne mu se lažno smiješe.
I kad igra mukte šaha
Guli kakvog siromaha
Kojemu se groši znoje.
Miruj, miruj, srce moje.

Nikom ništa nije dao,
Kao kelner on je pao.

Mal da nismo mi za bana
Dobili tog šmucijana
Koji ne zna duša što je.
Miruj, miruj, srce moje.

Stari vampir bio ti si,
Čovjek nikad bio nisi,
Škrtac, tiran, jezuita,
Idealni hipokrita.
Čekaj, doć će vrag po svoje.
Miruj, miruj, srce moje.

Legendaran ti ćeš ostat,
Sad kučeber možeš postat.
S Hrvatskom u svome košu
Možeš slagat filir grošu.
S groši ti se grijesi broje.
Miruj, miruj, srce moje.

REVIJA III.

Gorom idu do dva pobratima;
Jedno bješe Miloš Ogrizina,
Drugo bješe Vanja zastupniče.
Pa besjedi zastupniče Vanja:
"Ogrizino, da te Bog ubije,
Ili su ti lađe potonule,
Ili su te gdjegod izabrali.
Da ti nisu ćurke kruh odnijele?"
Veli njemu Miloš Ogrizina:
"Nit su meni šajke potonule,
Nit je mene narod izabrao,
Nit su meni ćurke kruh odnijele,
Već su mene bacili iz stranke
Za koju sam dično vojevao
Kao vođa braće legionaša.
Bacili su na mene prokletstvo
Ti Hrvati - crn im obraz bio -
Kao nekad na dramu *Prokletstvo*
Koje sam se Kaptolu za volju
Odrekao na Kosovom Polju.
Reci mi što sad da činit znadem?
Vjeruj mi da brigâ sto imadem."
"Ogrizino, Bogom pobratime,
Nije ovo golema nevolja.
Blamiran si, kako evo reče,
Al to tebi ništa škodit neće,
Jer jest nešto što te naprijed kreće.
Uzmi divit i bijelu hartiju,
Uzmi kakvu popularnu pjesmu
Kao ono *Hasanaginicu,*
Za teater ti je aranžiši!
O narodnoj slozi deklamiši,
Napravi si parčence reklame
Ko što s' pravi za sve tvoje drame

Pa će slavit Hrvatska te cijela,
Vuk će sit i koza bit će cijela.
Nije, brate, Zagreb grad blamaže,
Voli Zagreb onog koji laže,
Zagrepčan se plaši tek gnjavaže."
Ogrizina vrli savjet primi
Pa se baci Vuku na ramena
I nadrlja *Bana Strahinića*
Punog sloge Srba i Hrvata
Da kritiku slavosrpsku smiri.
Nu da vidiš čuda i belaja.
Kad je došla strašna premijera,
Uzaman je znojila se Vavra,
Uzaman se vikalo o slozi,
Uzaman je udarala klaka,
Vrag odnese devet Jugovića,
Vrag odnese starca Jug-Bogdana,
Vrag odnese ljubu Anđeliju.
Strahinić je zaklo Ogrizića
Kao onog crnog Arapića.
Osta Vanja nogom kopajući,
A ja odoh kući pjevajući.

U ZATVORU SAM BIO JA

U zatvoru sam bio ja
I ne znam, zašto stari
Zavedoše me, brucoša,
Ti matori bećari,
Pa batina sam dobio
Po Turovome polju
Te nemam više lumpati
Baš nikakovu volju.

Ti misli neke prevrćeš
Kraj čaše starog vina
I ne znaš da me ranila
Po glavi *(pokazuje na tur)* neka svinja
Pa morah ić k Mandalici
Da vidam teške rane,
Dok ti si tu premještao
Ko Khuen naše bane.

Natoči meni čašicu
Da vračim ovaj jammer
Po mačkama što zovu ga,
Ti znaš već, Katzenjammer,
I reci mi što novine
Između retka kažu,
Jer zajedno sa Dečakom
I *Novostima* lažu.

IMA KOD NAS, BRATE, NOVINARA

Ima kod nas, brate, novinara
Kojim nema u Europi para.
Tako Šlegel, nekad teologom,
Zamijenivši crnu rizu s togom
Tagblattove uvodnike piše
Rigorizmom, kakvog nema više.
Engleska mu u Australiji smeta,
On zna tajne svjetskih kabineta,
Turska mu je davno već na putu,
On opasnost dugo gleda žutu,
On zna cilje raznih pretendenta
Crnijeh i bijelih kontinenta,
Kad je mutno, reć će da je vedro
Jer je mrtav pokojni don Pedro.
Ozbiljan kad piše kao Hegel,
Neozbiljan vele da je Šlegel,
Rođen da mu naslijeđene rente
Nose teške godišnje procente.
Kada nismo već milionari,
Pošteni smo, braćo, novinari,
Ni to nije posljednji artikl,
Naročito - kad je lajbartikl,
Tek - ozbiljan Toni možda nije,
Jer se često ex privata smije.

Drugi uvodničar, neki frater
Bio je ko Šlegel nekad pater
Pa i sada misu služi često,
Crnorizac nije biti presto.
Kao paž se Cherubinom kaže,
Ako njegov krsni list ne laže.

Neki ga fra Buldog krste zlobno,
Jer mu maska ima lice kobno,
Al usuprot tome neku damu
Viđaju u Talijinom hramu,
Novinarsku kartu daje kojoj
Kao dobroj gazdarici svojoj.
Cherubin bo kućicu je steko,
Hausbesitzer da je, ne bi reko
Kada ide ulicom ko buldog,
Mrki vuk narečeni fra Buldog.

Doktor Dežman sušičave liječi
I ne piše u *Obzoru* ni riječi,
Nekada je piso *Protiv struje*
Bezuspješno, zasad drugo snuje.
Kako nije postao županom,
Nosio se dugo s aeroplanom,
Pa napokon kad ga izmislio
Njegov plan već izumljen je bio.

Kako novine se danas plijene
Mogli bi zaplijeniti i mene.
Zato preć ću preko Srećka Zindla
Koj se sriče tek na rimu "ksindla",
Preć ću preko Mocnaja i Cmoka,
Brozovića, Breznića i šmoka
Radujuć se što za novinara
Državni se fiškal mnogo stara.

OVO NIJE
OBIČNA GNJAVAŽA

Ovo nije obična gnjavaža:
Čujte pjesmu posljednjega paža.
Pitate me, moje gospe, šta sam:
Ništa nisam, to jest - pjesnik ja sam,
Fini pjesnik, 3 filira redak,
Hoću reći, da baš nisam bedak
Kao ona naša glupa stoka
Što još čita našeg Gjuru Cmoka.

Silno ljubim, ali ne znam koga,
Nemojte me tužiti, za Boga,
Jer bi mogo uredovat Cuvaj.
Daj se, Cuvaj, senjske ruke čuvaj
Jerbo svaki ko Hrvate gnjavi
Dobiti će makar kad po glavi.

To međutim nije interesantno,
Pa baš ne bi bilo elegantno,
Da zbog toga, što nas grijavi Pešta
Dopanem ko Stipa Radić rešta,
Jerbo onda jedna cura mala
Poljupca mi svoga ne bi dala.

FRAGMENAT

U m[. . . . . .] svaku suzu
U dno sam bića svoga osjetio,
Sa suzom svakom otrova sam pio,
Za svaku suzu kupih tebi bluzu.

KADA UMRE...

Kada umre rutav naš Romeo,
Za njim neće ostat znamena;
Znat se neće da je ljubit hteo
Pokojnik što nema kamena.

Ja te žalim, oče ljudskog roda,
Što smrt čekaš, vol u štalici;
Ode ljubav, ode i sloboda:
Na strogoj svijet se vrti palici.

POSLANICA SVOJIMA U ZAGREBU

Mome didi ljubim ruke i bijele ruke
i u duhu mu kradem rakiju.
Mome tati ljubim ruke i rusu bradu
i u duhu mu kradem duhan.
Mojoj mami ljubim ruke i čelo
i u duhu joj kradem kompot.
Mojoj sestri ljubim oči
i u duhu joj jedem žemlju kad ju sakrije.
Mome Laviću ljubim lice
i u duhu mu dajem prevalemus, što mi ne piše.
Moga maloga Fiucka, moga Minceka ljubim u ustašca
i u duhu mu ispijam kafu.
I Baru pozdravljam i u duhu obirem mlijeko.
Još jednom vas sve ljubi i pozdravlja

Gustav

Bilješke

[1] koristi

[2] *Aventuros*. Tako zove knez de Ligne Jakova Casanovu.

[3] Guillaume de Cabestaing, trubadur paž na dvoru Raymonda od Rousillona, nesrećni ljubavnik njegove nesrećne žene Margerite.

Rječnik

Abderit - stanovnik Abdere, starogrčkog grada u Trakiji; smatrani su ograničenim malograđanima
Abdul Hamid - nadimak intendantu kazališta Vladimiru Treščecu, po turskom sultanu Abdulu Hamidu II. (1842-1918.), kojega su zbog brutalne unutrašnje politike zvali "krvavi sultan"
Abélard - francuski filozof (1079-1142), poznat po ljubavi prema Héloizi, koja je završila tragično
aboniran (franc.) - preplaćen, predbilježen
äch - možda dijal. umjesto njem ***echt*** - pravi, nepatvoreni
Acta Apostolorum - Djela apostolska (novozavjetna biblijska knjiga)
Ajant - grčki junak pod Trojom; razbjesnio se kad nije dobio oružje poginulog Ahileja, koje je pripalo Odiseju; u svom je ludilu napao ovce misleći da su neprijatelji
A la Gavarni - na način Paula Gavarnija (1804-1866), franc. grafičara koji je prikazivao sjaj i bijedu pariškog života
altana (tal.) - balkon, terasa
ampir (franc.) - naziv za stil Napoleonovog vremena (franc. ***empire*** - carstvo); kićena imitacija antičkih stilova
amvon (grč. ***ambon***) - propovjedaonica
androgin (grč.) - dvospolac, hermafrodit
Angelus (lat.) - Pozdravljenje, Zdrava Marija, jutarnje i večernje zvonjenje
anšpilovati (njem.) - igrati na nešto, "pucati"
apoteoza (grč.) - obožavanje, proglašavanje božanstvom
Aralica - gostionica u Podsusedu pokraj Zagreba

argatovati (grč-tur.) - raditi težak posao, težačiti, kulučiti
Arhiloh (680-640 pr. n. e.) - grčki pjesnik s otoka Para
Arjosto - Lodovico Ariosto (1474-1533), talijanski pjesnik, autor *Mahnitog Orlanda*
artikl - novinski članak
Astarta - feničko-sirijska božica ljepote
audiant reges: Regnum regno non praescribit leges (lat.) - neka čuju kraljevi: kraljevstvo kraljevstvu ne propisuje zakone; riječi uklesane na nadgrobnom spomeniku Tome Bakača Erdedija; međutim, tu je rečenicu izrekao njegov potomak Ivan na ugarskom saboru 1790, boreći se protiv uvođenja mađarskog jezika u hrvatskoj
avansman (franc.) - promaknuće, napredovanje u službi
avantira (franc.) - pustolovina, avantura
aventuros (španj.) - pustolov

Babel - Babilon
bajadera (port.) - indijska plesačica
Ban Strahinjić - historijska drama Milana Ogrizovića
barbir (tal.) - brijač
Barnum, Phineas Taylor - američki vlasnik glasovitog cirkusa, majstor reklame
Berenice bijela - zviježđe Berenikina kosa, nazvano po ženi egipatskog kralja Ptolomeja koja je žrtvovala svoju dugu kosu bogovima zbog sretnog povratka muža iz rata
betek (kajk, prema mađ. ***beteg***) - bolest
bezect (njem.) - zauzet, zaposjednut
blauštrumpf (njem.) - "plava čarapa", učena žena
bluff (engl.) - blef, varka, podvala, prevara
bogomrak - suton bogova u germ. mitologiji
Borgijin Bik - porodica Borgija imala je na grbu lik bika
Brankov Vuk - Vuk Branković (umro 1389. u bitki na Kosovu polju), u srp. narodnoj predaji netočno ga se prikazuje kao izdajnika
brsni - granat, lisnat, gust
bula (tur.) - muslimanska žena
buljuk (tur.) - četa, odred; gomila, hrpa, čopor
buturnica (rum.) - zatvor, tamnica

calembour (franc.) - igra riječima, kalambur
canštoherski (njem.) - tanak, mršav kao čačkalica (njem. *Zahnstocher*)
canticum canticorum (lat.) - pjesma nad pjesmama
Chanteclair (*Chantecler)*- kazališni komad u stihovima franc. pisca Edmonda Rostanda (1868-1918); u djelu su glavni likovi životinje koje simboliziraju ljudske osobine (Chantecler je ime kokota)
Cintija - konvencionalno žensko ime u starijoj poeziji (inače pridjevak boginje Artemide, prema gori Kintu na otoku Delosu)
coldat (prema tal. ***saldare***) - platiti, namiriti dug
comme il faut (franc.) - kako treba, otmjen, elegantan
conte (tal.) - grof
conto (tal.) - račun, predujam

čagljikati - škakljati, golicati
čauš (tur.) - stari svat, šaljivčina u svatovima
čkomi (kajk.) - šuti!
čupak - čuperak; čupavac, raščupanac
čuvida - maska, krabulja

ćar (tur.) - dobitak, korist, zarada

davor, davori - uzvik, bojni poklič
de Ligne, Charles-Joseph (1735-1814) - belgijski general, služio u austrougarskoj vojsci i u Rusiji; slavan zbog svoje duhovitosti, ostavio je mnoge zapise o svom vremenu
Dies ire (lat.) - Dan gnjeva, početak psalma o Sudnjem danu
Dijana - starorimska boginja lova
dijetenklasa (njem.) - činovnički razred
disput (lat.) - rasprava, spor
ditiramb (grč.) - starogrčka lirska pjesma u slavu boga Bakha (Dioniza); hvalospjev; lirska pjesma nadahnuta čulnim užicima
dlanati - teško raditi
Doña Muerte (španj.) - Gospođa Smrt
drijada (grč.) - šumska nimfa, gorska vila
Drmačić Šimun - izdajica u Šenoinoj *Seljačkoj buni*
Duma - vjerojatno se misli na ruski parlament

duplir (tal.) - dvokraki sviječnjak
duvak (tur.) -koprena, veo
Dzeus - Zeus

đemija (tur.) - brod, lađa

eh bien (franc.) - pa dobro
Eloiza - Héloise; v. ***Abelard***
Elvira - jedna od žena koje je zaveo Don Juan
Endimion - u starogrč. mitologiji lijepi mladić u kojega je bila zaljubljena boginja Mjeseca
epitaf (grč.) - nadgrobni natpis
Erotica Biblion (grč.) - Ljubavna knjižica (djelo Mirabeauovo)
Eugenija - franc. carica Eugenija-Marija Montijo de Guzman (1826-1920), žena Napoleona III, koja je uvela modu krinolina
Eugen Prvi - misli se na Eugena Kvaternika, koji je 1871. u Rakovici digao bunu protiv Austrije; u slučaju uspjeha bune, on bi se vjerojatno proglasio hrvatskim kraljem
Europin tat - Zeus je, pretvorivši se u bika, oteo Europu
Ezekijel - starozavjetni biblijski prorok

fad (franc.) - bljutavost, dosada
Faeton - u grč. mitologiji sin boga sunca Helija; zamolio je oca da mu dopusti da jedan dan upravlja nebeskim kolima, ali se - preslab za taj posao - srušio i gotovo zapalio zemlju
fahman (njem.) - stručnjak, vještak
fater (njem.) - otac
Feb - pridjevak grč. boga sunca Apolona, "sjajni"
fehtati (njem.) - prosjačiti
filir (mađ.) - austrougarski sitni novac (koristi se od 1890)
filistar - malograđanin
Filoktet - grčki junak pod Trojom, kojega je na putu prema Troji ujela otrovna zmija; od tog je ujeda nastala rana koja je tako zaudarala da su ga morali ostaviti na otoku Lemnosu; međutim, kako je prema proročanstvu Troja mogla biti osvojena jedino uz njegovo prisustvo, kasnije su se vratili po njega

financ (njem.) - porezni službenik, porezni policajac
Fiorenza - Firenca, grad u Italiji
fiškal - odvjetnik
fopati (njem.) - lagati, varati nekoga
frigijski - iz Frigije, pokrajine u Maloj Aziji (odatle je bio Marsija)
Frina - ime lijepe hetere u Ateni (4. st. pr. n. e.)
funt, funta - stara mjera za težinu (oko pola kg)
funtroman (njem.) - bezvrijedno knjiž. djelo u nastavcima, u kojemu autor piše "na funte" da bi više zaradio

gajba (tal.) - krletka, kavez
galion (tal.) - ratni i trgovački brod iz 16. i 17. st.
garson (franc.) - momak
globadžija - gulikoža, globitelj
Gnade, Ivan - Ivan Zrinjski, sin Petra Zrinjskoga, kojemu je bečki dvor nakon pogubljenja Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana promijenio prezime u Gnade (njem. milost)
grabancijaš - prema nar. vjerovanju, đak koji je završio vilenjačku školu
grabant (njem.) - pratilac, satelit
grle - grlica

haeckelski - prid. prema Ernest Haeckl, njem. biolog (1834-1919), pobornik darvinizma
hajči - (dječji izraz) spavaj!
hala (tur.) - zmaj, aždaja
handžar (tur.) - istočnjački veliki bojni nož
harpija - grč. mitološko čudovište, pola ptica - pola djevojka
Harum - farum - larum - hedervarum - igra riječi bez pravog značenja, aluzija na zloglasnog bana Khuena Héderváryja (1883-1903)
Hasanaginica - drama Milana Ogrizovića, prema glasovitoj narodnoj pjesmi
hat (tur.) - at, konj
Hausbesitzer (njem.) - kućevlasnik
Helikon - planina u Grčkoj, sjedište muza
hercig (njem.) - dražestan, ljubak, mio

hermafrodit (grč.) - dvospolac, ni muško ni žensko
herostratizam - izv. prema Herostrat, Grk koji je da bi na bilo koji način bio zapamćen u povijesti, zapalio veličanstveni Artemidin hram u Efezu (356 pr. n. e.)
herub (hebr.) - kerubin, anđeo višeg reda
hetera (grč.) - starogrčka obrazovana prostitutka
Himera - grč. mitološko čudovište; ***himera*** - varka, priviđenje
hincati - bacati amo-tamo
hipogrif (grč.) - starogrčka mitska životinja, s glavom konja i tijelom i krilima orla
Hiron - jedan od Kentaura, vještak u mnogim znanjima i vještinama, odgajatelj mnogih grč. mitoloških junaka
horjatski (tur.) - pokvarenjački, lopovski; prostački
hotkar - uhoda, špijun
hrustiti se - junačiti se, razmetati se

Idalija - rt i grad na otoku Cipru, s Afroditinim hramom i gajem
Ikarija - idealna utopijska zemlja socijalne teorije franc. filozofa Cabeta (1788-1856)
Il Fuoco - *Oganj*, roman tal. pisca D'Annunzija
inkub (lat.) - zloduh, demon koji spolno opći s usnulim ljudima
ispolinski (staroslav.) - divovski, gorostastan; ***ispolinski mrak*** - mrak Tartara, pakla, gdje su po mitologiji bili bačeni Titani nakon što su se pobunili protiv Zeusa

Jadran - vjerojatno se misli na jedno od najjačih riječkih poduzeća (Adria) u doba mađarske uprave nad rijekom
jakrep - škorpion
jamb (grč.) - dvosložna pjesn. stopa s drugom dugom stopom
jammer (njem.) - bijeda, nevolja, žalost, bol
japica (kajk.) - otac, tatica
jopac (kajk, prema njem) - majmun
Julija Farnese (1474-1524) - sestra pape Pavla III, ljubavnica pape Aleksandra VI. Borgije (Šandor šesti)

Kabesten - Guilhem de Cabestaing, franc. trubadur iz Roussillona

(živio oko 1212.); legendu o njemu obradio je i Boccaccio u *Dekameronu*
kantarida (grč.) - kukac španjolska mušica, za kojega se vjeruje da djeluje afrodizijački
kapelmajster (njem.) - dirigent kapele, zborovođa
kaputaš - onaj koji nosi kaput, tj. građanin nasuprot seljaka
Katzenjammer (njem.) - mamurluk
kaucija - jamčevina, osiguranje, novac koji služi kao jamstvo
keine Gnade (njem.) - bez milosti, nema milosti
Kentauri - u grč. mitologiji pola konji - pola ljudi
klaka (franc.) - plaćeni pljeskači u teatru
Kleon (Kleont) - atenski demagog, vladao u Ateni nakon Periklove smrti
koalicija - Hrvatsko-srpska koalicija, vodeća polit. stranka u Hrvatskoj 1906-1918. (činile su je Hrvatska pučka napredna stranka, Hrvatska stranka prava i Srpska samostalna stranka)
kobiti - navješćivati zlu kob; tugovati, naricati
kodicil (lat.) - pravilnik, propis
kolombina - lik iz talijanske komedije *dell' arte*, vesela i živahna karaktera
komesar - vladin povjerenik; ***dobit ćeš komesara*** - prijetnja da će umjesto legalne uprave doći od vlade nametnuti čovjek
koral (grč.) - vrsta crkvenog napjeva; zbor
Kordelija - kći kralja Leara iz istoimene Shakespeareove drame, koja je jedina iskreno voljela svog oca
korteš - agitator, promicatelj polit. ideja i stranaka u narodu
koturni (grč.) - vrsta sandala s debelim potplatama kakve su nosili antički glumci da bi izgledali viši na sceni; simbol glumačkog poziva
krajcarak - umanj. prema krajcara, sitni novac u Austro-Ugarskoj
kraval (njem.) - uzbuna, svađa, skandal
krin - ljiljan
krinolina - široka haljina, obručima razvučena u zvonasti oblik
kruna - novčana jedinica u Austro-Ugarskoj
Ksantipa - supruga grč. filozofa Sokrata, goropadna, za i ljubomorna
ksindl (njem.) - klatež, izmet

kučeber - pokućarac, sitni trgovac koji ide po kućama (naziv prema slov. pokrajini Kočevje, čiji su se stanovnici bavili tim poslom)
kukovača - 1. biljka sa žutim cvjetovima; 2. ptica kukavica (ne može se razabrati o kojem se značenju radi kod Matoša)
Kulin-ban - bosanski ban (1180-1204); u narodu zapamćen kao dobri vladar
kumir (rus.) - idol, slika ili kip koji su predmet obožavanja
Kupidon - Amor, Eros, starorim. bog ljubavi

lajbartikl (njem.) - novinski članak istog autora u istoj rubrici; možda pogrešno umjesto *lajtartikl*, uvodni članak, uvodnik
Laten - Latinska četvrt u Parizu, poznata boemska i studentska četvrt oko Sorbone, u kojoj je stanovao i Matoš
Leda - žena spartanskog kralja Tindareja koju je Zeus obljubio pretvorivši se u labuda; plod te ljubavi je Helena, te blizanci Kastor i Poluks (Dioskuri)
legionaši - članovi frankovačkih terorističkih bandi (oko 1909)
Lekok de Krefker (franc. *Le Coq de Crevecoeur*) - "Pijetao slomljena srca", sporedni lik u djelu Edmonda Rostanda *Chantecler* (v. ***Chanteclair***)
Lora - na franc. način čitano ime Laura (Petrarkina ljubav)
Lovlas - Lovelace, tip beskrupuloznog, pokvarenog i raskalašenog ljubavnika iz Richardsonovog romana *Clarisse Harlowe*

madle (njem.) - djevojke
magnus parens (lat.) - veliki otac, praroditelj
malta (njem.) - mitnica, brklja na ulazu u grad, na kojoj se plaćala pristojba
Mandalica - nekada poznata gostionica u donjoj Ilici (i danas postoji Mandaličina ulica)
Marsija - u starogrčkoj mitologiji jedan od Silena, pratilaca boga Bakha (Dioniza); našao je frulu koju je odbacila Atena i svirajući u nju natjecao se s Apolonom i pobijedio ga; Apolon mu je za osvetu oderao kožu i iskopao oči
martir (grč.) - mučenik
metanisati (grč.) - klanjati se, ropski puzati
Mirabeau, Honoré-Gabriel Riquetti (1749-1791), značajni govornik i

vođa Trećeg staleža u vrijeme franc. revolucije; vodio raskalašen privatni život
mirijada (grč.) - veliko mnoštvo, bezbroj
moba - skupno obavljane poljoprivrednih poslova; prenes. gužva, metež
Moloh - kod Feničana i drugih ist. naroda bog sunca, vatre i rata, kojemu su prinosili ljudske žrtve
Morfej - starogrčki bog sna
munkač (mađ.) - radnik, rukotvorac; spretan čovjek, "maher"

netopir - šišmiš
nikejski koncil - u maloazijskom gradu Nikeji održana su dva važna crkvena koncila (325. i 787. godine)
nimfolept (grč.) - od nimfa zaluđen, zanesen
nunzio (tal.) - glasnik; papin poslanik, nuncij

odžak (tur.) - ognjište, dimnjak; dvor, kula, kuća, dom
Omir - novogrčki način čitanja imena Homer
O mores (lat.) - O običaji, tj. O kakvo li je to ponašanje
orfejski - pridjev prema *orfeum* (grč.-lat.), zabavište, muzičko društvo
osel - magarac
ostati na rosi - ostati usjedjelica

palazzo (tal.) - palača
Pampeluna (Pamplona) - grad na sjeveru Španjolske, nekad prijestolnica kraljevine Navarre
pan (češ.) - gospodin
Pan - starogrč. bog šuma, zaštitnik stada i pastira
pandemonij (grč.) - skup zlih duhova
parfen (franc.) - parfem
parija - u Indiji čovjek koji nije pripadnik ni jedne kaste, prezren i "nečist"
pater (lat.) - otac; redovnik
pean (grč.) - zanosna pjesma, hvalospjev
pedepsa - kazna

pelivan (tur.) - cirkusant, akrobat
penati - starorimski kućni bogovi
pendžer (tur.) - prozor
per pedes apostolorum (lat.) - nogama apostola, tj. pješice, kako su hodali apostoli
Pinturicchio, Bernardino (1455-1513), talijanski slikar, poznat po svojim freskama u Vatikanu, među kojima se nalazi i prizor sa Aleksandrom VI. Borgijom
plastika (grč.) - ovdje: likovne umjetnosti u najširem smislu
Pokret - list Hrvatske napredne stranke, zastupao napredne ideje toga vremena
polza (rus.) - korist, dobitak, profit
Posejdonov sin - bik je bio posvećen bogu mora Posejdonu
prangija - mali top, mužar
prestissimo (tal.) - oznaka za vrlo brzo izvođenje u glazbi
prevalemus (lat.) - na latinski šaljivo stvoren izraz od *prevaliti*, sa značenjem: izlupati, izbatinati
Prijap - starogrčki bog plodnosti, vrtova i vinograda; simbol raspložđivanja; prenes. pohotan čovjek
Prokletstvo - drama Milana Ogrizovića u suradnji s Andrijom Milčinovićem
Psiha - grč. ljepotica u koju je bio zaljubljen bog ljubavi; personifikacija duše
purgar (njem.) - građanin, malograđanin
putir (grč.) - čaša, vrč

Rampsiniti - staroegipatska dinastija iz koje potječu faraoni pod imenom Ramzes
ranžirati se (franc.) - dobiti činovnički rang, rasporediti se u novi činovnički razred
reliquiae reliquiarum (lat.) - ostaci ostataka (nekad moćnog kraljevstva hrvatskog)
repača - zvijezda repatica, kometa
rezeda (lat.) - biljka krasnica, katančica
rodlati se (njem.) - sanjkati se, saonati se
rufijan (tal.) - hulja, nitkov, lupež; svodnik
Rujni krin - crveni ljiljan, grb grada Firence

ružica Saronska - biblijski pojam lijepe žene (*Pjesma nad pjesmama*)

sankilot (franc.) - revolucionar, rodoljub
Saron - ime jedne pokrajine u starom Izraelu (v. ***ružica saronska***)
Saturn - rimski bog vremena i plodnosti, otac Jupitera, Neptuna i Plutona; jeo je svoju djecu
sejmen (tur.) - stražar, pandur
Selena - grč. boginja Mjeseca
séparé (franc.) - odjeljak, odvojena prostorija u lokalu (***rujni*** vjerojatno stoga što je u takvim prostorijama namještaj presvučen crvenim baršunom)
sferski (grč.) - nebeski, nadzemaljski
sfinks - sfinga
Sibila - starorimska mitska proročica; vodilja Vergilijeva kroz podzemni svijet
sindžir (tur.) - lanac; okovi
sinekira (franc.) i ***sinekura*** (lat.) - dobro plaćena služba koja ne zahtijeva nikakav rad
skaska (rus.) - priča, bajka
Stjepanov dom - zagrebačka katedrala (riječ dom, lat. *domus*, znači i katedrala)
Strahinj-ban - Banović Strahinja, junak narodnih pjesama, vjerojatno Nenad Strahinja ili Strahinjić, gospodar Konavala i Trebinja u 14. stolj.
stuha - mitsko biće iz narodne predaje, "kao vile ili đavoli" (Akad. rj.)
Sultan Suliman - od tri turska sultana koji su nosili to ime, najpoznatiji je Sulejman Veličanstveni (1494-1566), turski sultan, osvajač Rodosa, pobjednik u bitki na Mohaču 1526, neuspješno opsjedao Beč, poginuo pri opsadi Sigeta 1566.
Suzana - u bibliji lijepa žena koju su dva starca nepravedno optužili za nemoral nakon što ih je ona odbila; svojom je mudrošću spasio Danijel i dokazao krivnju staraca, koji su pogubljeni
Sveti Kralj - zagrebačka katedrala, posvećena sv. Stjepanu, prvom kralju Mađarske (975-1035), koji je pokrstio svoj narod

Šandor Šesti - papa Aleksandar VI. Borgia, poznati razvratnik

šantekler - v. Chanteclair
šebig (njem.) - otrcan; pril. jadno
šedrvan (tur.) - vodoskok, fontana
školnik - učitelj
škopčić - uškopljena životinja
škrofule (lat.) - bolest guke, otečenost vratnih žlijezda, tuberkuloza žlijezda
škulja - rupa
škur (tal.) - taman, mračan
škver - trg
šlopruk (njem.) - klaonica
šmirati (njem.) - podmazivati; mititi, podmićivati; udvarati se
šmok (njem.) - nametljiv, beznačajan novinar, piskaralo
šmucijan (njem.) - prljavac; škrtac
špag - džep
špitalj - bolnica
štrici (njem.) - deran, uličar
štrovitver (njem.) - "slamnati udovac", muž kojemu je žena otputovala na neko vrijeme
švaljer - ljubavnik
švarc (njem.) - bez novaca, "švorc"

Tagblatt - Agramer Tagblatt, zagrebačke novine na njemačkom
Talija - muza pokroviteljica komedije; simbol kazališta uopće
talmi - polu, napola, nepravi; ***talmi-klub*** - klub talmi-aristokracije, tj. tobožnjih viših društvenih slojeva
Tamerlan - Timur Lenk, mongolski osvajač (1336-1405)
tantalovski kruh - nedohvatljivi zalogaj hrane; prema mitu bogovi su Tantala kaznili tako da je boravio u vodi, koja bi mu se izmicala kad bi za njom posegnuo, a iznad njega su bile grane s voćem koje bi vjetar odmakao kad bi ih pokušao dosegnuti
teh - čaj
tenac - vukodlak, vampir
tisih - tihih
tisijem - tihim
Titani - mitski divovi koji su se pobunili protiv Zeusa, ali su pobijeđeni i bačeni u Tartar, mračno podzemlje

tomruk (tur.) - trupac, panj; klade, srednjovjekovna sprava za mučenje
trabant (tal.) - pratilac, satelit
tribada (grč.) - lezbijka
Trimalhion - bogati skorojević; lik iz Petronijevog *Satirikona*

uveoče - vok. jedn. od imenice ***uvelak***, sa grane otpalo nedozrelo voće, prije vremena uveli plod
uzaman - uzalud

vadle (njem.) - listovi na nozi
vale (lat.) - latinski pozdrav na rastanku
valuvati - valovati, vrednovati
vazam - uskrs
Venus - Venera, rimska boginja ljepote i ljubavi; planeta Venera
Vesta - starorimska božica domaćeg ognjišta
vešerica - pralja

wildeovski - prema engl. piscu Oscaru Wildeu, koji se povodio za modom, te i sam znao lansirati po koju modnu novost

zapreti - zatvoriti
zdigani - uzdizani, uzdignuti
zlovaran - zao, pokvaren
zulumćar (tur.) - nasilnik, tiranin

žipon (fanc.) - podsuknja
žurnal (franc.) - dnevnik, dnevne novine

Bilješka o autoru

Antun Gustav Matoš

(Tovarnik, 13. 06. 1873. - Zagreb, 17. 03. 1914.)

Godine 1896. Matoš je imenu Antun pridodao ime Gustav. Pučku školu i gimnaziju završio je u Zagrebu, gdje je polazio i glazbenu školu. Godine 1891. upisao se na Vojni veterinarski institut u Beču, ali je studij nakon jednog semestra napustio. Vratio se u Zagreb, koji kao vojni novak napušta 1893. godine. 1894. godine bježi iz vojske, ali je ubrzo uhićen i zatvoren u petrovaradinskoj tvrđavi iz koje uskoro uspijeva pobjeći. Od tada, kao vojni bjegunac, uzdržavajući se sviranjem čela i pisanjem kritika, živi u Beogradu (1894 - 1898, 1904 - 1908), Ženevi (1898 - 1899) i Parizu (1899 - 1904). U nekoliko navrata potajno dolazi u Hrvatsku, da bi se u Zagreb vratio nakon 13 godina, odnosno nakon proglašenja amnestije za vojne bjegunce. Iako je 1910. položio ispite za učiteljsko zvanje, Matoš, uglavnom

zbog svojih političkih stajališta, ne uspijeva naći službu. Uzdržavao se od svog književnog i publicističkog rada. Izuzetno književno obrazovanje Matoš je stekao uglavnom svojim radom i intelektualnom znatiželjom, te se upravo njemu može pripisati zasluga za predstavljene svjetske, osobito francuske, književne tradicije hrvatskoj kulturnoj sredini. U raspri *starih* i *mladih* Matoš se nije odlučio za ni za jednu od *sukobljenih* strana, potvrđujući tako samosvojnost svog pjesničkog stvaralaštva.

U književnosti se javlja novelom *Moć savjesti* objavljenoj 1892. godine u *Viencu.* Za života je objavio tri zbirke novela i pripovijesti (*Iverje,* 1899; *Novo iverje*, 1900; *Umorne priče*, 1909) koje, u rasponu od ljubavnih do satiričnih, variraju najrazličitije teme. U Matoševim proznim djelima, koja često ujedinjuju opreke, poput humorističnog i pesimističnog, osobito dolazi do izražaja njegova stilska strategije, koju je sam nazvao *artizmom.* Pisao je eseje i putopise sabrane u zbirkama *Ogledi* (1905), *Vidici i putovi* (1908), *Naši ljudi i krajevi* (1910) i *Pečalba* (1913), te velik broj kritika, objavljenih u više od 50 hrvatskih časopisa, u kojima je nerijetko polemičnim stilom, komentirao tadašnja kulturna zbivanja.

Iako je već kao gimnazijalac pisao pjesme, te iako je neke pjesme uključio u svoje pripovijesti *(Nekad bilo - sad se spominjalo* i dr.), Matoš se kao pjesnik predstavlja čitateljstvu tek 1906. godine, kada objavljuje *Utjehu kose* (*Savremenik*). Stil je u Matoševoj lirici dominantan, forma je besprijekorna, dok su sadržaj i ton obilježeni pjesnikovim nesputanim, često pesimistički intoniranim, subjektom. U svojim elegijama, sonetima, epigramima, satirama i drugim književnim oblicima tražio je i nalazio način spajanja tradicije i stvaralačke pjesničke osobnosti. Matoševe pjesme, njih osamdesetak, su do 1923, kada su sakupljene i objavljene pod naslovom *Pjesme,* bile razasute po časopisima i rukopisima. Matoš je svojim djelom najizrazitiji predstavnik, iako ne i pripadnik, hrvatske moderne, kao i uzor sljedećih pjesničkih generacija (T. Ujević, N. Polić, V. Čerina, M. Vrbanić i dr.).

Impressum

Nakladnik:

Bulaja naklada d.o.o
Radnički dol 8
10000 Zagreb

tel. (besplatni): 0800/285252
(0800/BULAJA)

info@bulaja.com
www.bulaja.com

Urednik: Zvonimir Bulaja

Dizajn i prijelom: Bulaja naklada d.o.o.

Tehnička realizacija: Bulaja naklada d.o.o.

Oblikovanje naslovnice: Zvonimir Koščak

Za nakladnika: Zvonimir Bulaja

Pri pripremi ove elektroničke knjige uložen je maksimalni mogući trud i pažnja, te su svi uključeni materijali pažljivo kontrolirani, korigirani i testirani. Međutim, Bulaja naklada d.o.o. i autori ne mogu biti odgovorni za bilo kakve štete, izravne i neizravne, prouzročene upotrebom ove elektroničke knjige, odnosno pogreškama u tekstovima (nekompletni, netočni ili oštećeni podaci,

greške pri unosu i slično).

Autorska prava na djela Antuna Gustava Matoša su istekla, i ona su sada javno dobro koje se nesmetano može kopirati. Međutim, sva autorska prava na opremu knjige (rječnik, napomene, bilješka o piscu...) su pridržana.

ISBN: 978-953-328-034-9

© 2011. Bulaja naklada d.o.o.